

**CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA**

**IZVJEŠTAJ
O STANJU SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
U CRNOJ GORI U 2023. GODINI**

Podgorica, mart 2024. godine

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	2
2.	NORMATIVNE AKTIVNOSTI	2
3.	RESURSI SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA.....	3
3.1.	Ljudski resursi	3
3.2.	Materijalni resursi.....	4
4.	REALIZOVANE AKTIVNOSTI I IZVRŠAVANJE ZAKONA I DRUGIH PROPISA.....	5
4.1.	Stručno osposobljavanje i usavršavanje.....	5
4.2.	Planiranje u zaštiti i spašavanju	6
4.3.	Administrativni postupci	6
4.4.	Ostale aktivnosti iz osnovne nadležnosti	7
4.5.	Sprovođenje mjera zaštite i spašavanja.....	11
4.5.1.	Zaštita i spašavanje od požara.....	11
4.5.2.	Uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS).....	13
5.	MEĐUNARODNA SARADNJA.....	13
5.1.	Proces pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji	14
5.2.	Saradnja sa NATO-om	14
5.3.	Mehanizam Unije za civilnu zaštitu – UCPM	14
5.4.	Programi i projekti	15
5.4.1.	Projekat HOPE – Kompleksno upravljanje zemljotresima u osjetljivim područjima Južnog Kavkaza kroz efikasno planiranje, reagovanje i zajedničke operacije.....	15
5.4.2.	Projekat SEE ME – Jednaki i sigurni u vanrednim situacijama	17
5.4.3.	Projekat X-STOCK – Pобољшanje prekogranične pripremljenosti kroz zajedničko upravljanje zalihama u jugoistočnoj Evropi	18
5.4.4.	Projekat – Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa	19
5.4.5.	Projekat „Nepogode ne poznaju granice 2“	20
5.4.6.	Višekorisnički IPA projekat „Jačanje kapaciteta za pripremu i odgovor na radijacione i nuklearne vanredne situacije u zemljama zapadnog Balkana (JRODOS)”	21
5.4.7.	Višekorisnički IPA program koji se odnosi na zaštitu od poplava i upravljanje rizikom od šumskih požara – IPA FF	22
5.4.8.	Projekat izgradnje kapaciteta za smanjenje rizika od katastrofa kroz Nacionalni informacijski sistem za šumske požare (NFFIS) i Smanjenje rizika od katastrofa zasnovano na rješenjima iz ekosistema (ECO-DRR).....	24
5.4.9.	Projekat RESCOMM – RESilient COMMunities (Otporne zajednice).....	26
5.4.10.	Projekat „Zajednički odgovor“	27
5.4.11.	Projekat “Razvijanje pametnih šuma”	27
5.4.12.	Projekat RESILIENT BORDER – Unapređenje kapaciteta za prevenciju, pripremu i odgovor na katastrofe – Otporna granica.....	28
5.4.13.	Projekat „Integralno upravljanje rizicima od poplava u proširenom slivu rijeke Drim“ ...	29
5.4.14.	Projekat ROSES – Svijest o prekograničnom riziku na Zapadnom Balkanu.....	29
5.4.15.	Višekorisnički IPA program koji se odnosi na jačanje kapaciteta za upravljanje rizikom od zemljotresa i hitnih zdravstvenih situacija – IPA CARE.....	30
5.4.16.	Projekat “Unapređenje Službe zaštite i spašavanja u Opštini Bijelo Polje”	31
5.4.17.	Projekat P100 – Jačanje mjera na prvoj liniji odgovora za biobezbjednost i biosigurnost za zemlje jugoistočne i istočne Evrope	31
5.5.	Ostale aktivnosti na polju regionalne i međunarodne saradnje.....	32
6.	BUDŽET	35
7.	OCJENA STANJA, ZADACI I PRIORITETI U 2024. GODINI	35
	P R I L O Ž I	37

1. UVOD

Izvještaj o stanju sistema zaštite i spašavanja u 2023. godini predstavlja prikaz aktivnosti i rezultata sprovedenih i ostvarenih u okviru sistema zaštite i spašavanja građana, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine u Crnoj Gori. Te su aktivnosti imale za cilj unapređenje sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori kroz njegovo normativno uređenje, izradu planske dokumentacije, sprovođenje mjera zaštite i spašavanja prilikom događanja različitih vrsta hazarda, osposobljavanje i usavršavanje subjekata zaštite i spašavanja, realizaciju različitih programa i projekata u oblasti zaštite i spašavanja i smanjenja rizika od katastrofa, sprovođenje inspeksijskog nadzora, kao i jačanje međunarodne, bilateralne i regionalne saradnje i unapređenje saradnje sa nadležnim institucijama EU, UN i NATO-a.

2. NORMATIVNE AKTIVNOSTI

U oblasti zaštite i spašavanja dugoročne ključne aktivnosti usmjerene su na stalno normativno uređenje sistema zaštite i spašavanja, usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, izradu strateških i razvojnih dokumenata, jačanje bilateralne i regionalne saradnje i dr.

U skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore i Programom rada Ministarstva unutrašnjih poslova za 2023. godinu, Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a pripremio je, a nadležni su organi donijeli sljedeća dokumenta i propise:

- ✚ **Zakon o izmjeni Zakona o zaštiti i spašavanju** („Službeni list CG“, broj 3/23),
- ✚ **Odluku o izmjenama Odluke o utvrđivanju koeficijenata na zaradu i dodatak na zaradu zaposlenih u Avio helikopterskoj jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova** („Službeni list CG“, broj 92/23),
- ✚ **Naredbu o zabrani prodaje i upotrebe pirotehničkih sredstava razreda II – petardi** („Službeni list CG“, broj 94/23),
- ✚ **Rješenje o imenovanju Koordinacionog tima za zaštitu i spašavanje** („Sl. list CG“, broj 114/23).

Izrađena je **Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore** u okviru projekta finansiranog od Evropske komisije-Generalnog direktorata za evropsku civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći (DG ECHO) kroz poziv za „Pojedinačne grantove državama za upravljanje rizikom od katastrofa (Track 1)“¹.

Pristupilo se izradi posebnog Zakona o obnovi nakon elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, koji će obezbijediti uspostavljanje koncepta organizovanog djelovanja državnih i drugih institucija u procjeni šteta, gubitaka i potreba, te uspostavljanju adekvatnog načina pružanja pomoći i determinisanja programa obnove nakon katastrofa, a sve u skladu sa važećim međunarodnim standardima u ovoj oblasti (Ujedinjenim nacijama, Svjetskom bankom, Evropskom komisijom i dr.). Shodno jasno definisanoj potrebi za izradu ovog zakonskog rješenja, Vlada Crne Gore je na sjednici od 20. januara 2023. godine donijela Zaključak broj 07-333 kojim se Ministarstvo unutrašnjih poslova zadužuje da započne proces izrade Zakona o obnovi nakon elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća. Rješenjem ministra unutrašnjih poslova od 28. marta 2023. godine obrazovana je Radna grupa za izradu Nacrta zakona o obnovi nakon elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće. Radnu grupu su činila 23 predstavnika relevantnih institucija čiji je zadatak bio da sprovedu sve propisane aktivnosti radi

¹ Više o Procjeni sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore u potpoglavlju 5.4.

pripreme Nacrta zakona o obnovi nakon elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće, te da Nacrt zakona o obnovi nakon elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća pripremi najkasnije do oktobra 2023. godine. Kako je rad na izradi Nacrta zakona tekao planiranom dinamikom, 30. novembra 2023. godine Predlog zakona je poslat na mišljenje relevantnim ministarstvima, kao i Sekretarijatu za zakonodavstvo i trenutno je u toku usaglašavanje ovog zakona.

3. RESURSI SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Veoma važnu komponentu sistema zaštite i spašavanja predstavljaju ljudski i materijalni kapaciteti koji se koriste za efikasnu zaštitu i spašavanje stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine od nastupanja elementarnih nepogoda, većih i drugih nesreća.

Kvalitet odgovora sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori u značajnoj mjeri određuje mogućnost angažovanja raspoloživih ljudskih i materijalnih kapaciteta, kako operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, tako i državnih organa, organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, preduzetnika i drugih pravnih i fizičkih lica.

Bez obzira što uspostavljeni sistem zaštite i spašavanja omogućava angažovanje svih raspoloživih resursa na području Crne Gore, oni nijesu uvijek dovoljni, tako da se sistem, u slučaju potrebe, oslanja i na međunarodne resurse, prije svega resurse država iz okruženja, država članica Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i NATO-a.

U ovom dijelu izvještaja predstavljeni su ljudski i materijalni resursi sistema zaštite i spašavanja kojima su subjekti raspolagali u 2023. godini.

3.1. Ljudski resursi

U Direktoratu za zaštitu i spašavanje, na kraju 2023. godine bilo je zaposleno 127 izvršilaca, od kojih je 49 žena (38.58 %) i 78 muškaraca (61.42%).

Oslonac operativnog odgovora na sve vrste nesreća čine službe zaštite i spašavanja² koje su organizovane u svim opštinama na području Crne Gore, osim u opštinama Tuzi i Zeta.

U formiranim službama ima ukupno 785 zaposlenih, od kojih 636 radi u operativnom dijelu (586 zaposlenih je u stalnom radnom odnosu, dok 50 radi po ugovoru), a u administrativnom dijelu zaposlen je 149 službenik (122 zaposlenih je u stalnom radnom odnosu, dok 27 radi po ugovoru)³. Od ukupno 785 zaposlenih, 738 je muškaraca (94.01%) i 47 žena (5.99%).

U službama zaštite i spašavanja u 2023. godini najviše zaposlenih bilo je sa III i IV nivoom obrazovanja, i to 656 pripadnika⁴. Kada je u pitanju starosna struktura pripadnika operativnog dijela službi zaštite i spašavanja najviše je pripadnika od 25 do 45 godina. Napominjemo da u operativnom dijelu ima 28 pripadnika koji imaju preko 55 godina⁵.

Na osnovu člana 65 Zakona o zaštiti i spašavanju („Službeni list CG“, br. 13/07, 32/11, 54/16, 146/21 i 3/23), Ministarstvo unutrašnjih poslova zaključuje ugovore sa **specijalističkim jedinicama za zaštitu i spašavanje**. U ovom trenutku na snazi su ugovori sa Gorskom službom

² Intervencije opštinskih službi zaštite i spašavanja u 2023. godini date su u Prilogu broj 1.

³ Kadrovska struktura službi zaštite i spašavanja u 2023. godini data je Prilogu broj 2.

⁴ Stepen obrazovanja zaposlenih u službi zaštite i spašavanja u 2023. godini data je u Prilogu broj 3

⁵ Starosna struktura službi zaštite i spašavanja u 2023. godini data je u Prilogu broj 4.

spašavanja Crne Gore i Savezom radio amatera. Ministarstvo unutrašnjih poslova i Crveni krst Crne Gore potpisali su 2021. godine Memorandum o saradnji.

Dio sistema zaštite i spašavanja kojeg posebno treba istaći su **dobrovoljna vatrogasna društva** koja djeluju sa dugom tradicijom u opštinama Tivat (DVD Krtoli) i Kotor (DVD „Bogoljub Brezić“ Perast). U opštini Herceg Novi djeluju tri dobrovoljna vatrogasna društva „Bijela“, „Luštica“ i „Prijevor“, a u opštini Tivat pored DVD Krtoli, postoje još dva dobrovoljna vatrogasna društva DVD „Boka“ i DVD Tivat. U Nikšiću djeluju DVD Trubjela, DVD Župa i DVD Vojnik.

Preduzetne jedinice za zaštitu i spašavanje, kao vrsta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, veoma su važne zbog neophodnosti pružanja prvog odgovora prilikom događanja elementarne nepogode, druge i veće nesreće u privrednom društvu, drugom pravnom licu ili kod preduzetnika. Preduzetne jedinice su organizovane u Luci Bar, aerodromima Tivat i Podgorica, Luštici Bay, Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić i Monteputu d.o.o. Podgorica. U okviru Monteputa d.o.o. sistematizovana je Služba zaštite i spašavanja. Služba se sastoji iz dvije cjeline, tj. Služba zaštite i spašavanja na autoputu i Služba zaštite i spašavanja na tunelu Sozina. Služba zaštite i spašavanja na autoputu raspolaže sa 28 vatrogasaca-spasilaca i 4 vozila, dok Služba zaštite i spašavanja na tunelu Sozini raspolaže sa 14 vatrogasaca-spasilaca i 2 vozila. Svi vatrogasci-spasioci su opremljeni sa zaštitnom ličnom opremom za prilaz vatri i kolektivnom opremom za gašenje požara i spašavanja iz saobraćajnih udesa.

Jedina funkcionalna operativna jedinica formirana na državnom nivou, jeste **jedinica za gašenje požara iz vazduha**. Direkcija – Avio-helikopterska jedinica vrši poslove koji se odnose na sprovođenje preventivnih i operativnih aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje građana i materijalnih dobara iz vazduha. U Direkciji – Avio-helikopterska jedinica na kraju 2023. godine bio je zaposlen 21 službenik, jedna žena (4.76%) i 20 muškaraca (95.24%), i to: jedan rukovodilac za upravljanje sistemom sigurnosti u vazдушnim operacijama, 9 pilota, 9 tehničkih lica (uključujući dva inženjera vazduhoplovstva, 6 vazduhoplovnih tehničara i jednog magacionera) i dva spasioca. Prosjek statusne strukture u Direkciji – Avio-helikopterska jedinica je 47 godina. Tokom 2023. godine po ugovoru o djelu bilo je angažovano 9 lica.

3.2. Materijalni resursi

Materijalno-tehničko opremanje svih subjekata zaštite i spašavanja uslov je za izgradnju efikasnog i integrisanog sistema zaštite i spašavanja koji će biti u stanju dugoročno da djeluje i u najvećoj mjeri odgovori na različite vrste hazarda, a sve u cilju smanjenja njihovih posljedica.

Objekti u kojima su smještene službe zaštite i spašavanja u Podgorici, Baru, Ulcinju, Herceg Novom, Cetinju, Bijelom Polju, Šavniku, Andrijevici, Žabljaku, Beranama, Mojkovcu, Danilovgradu u značajnoj mjeri ispunjavaju neophodne uslove za smještaj pripadnika i tehnike službi zaštite i spašavanja, za razliku od objekata službi zaštite i spašavanja u Kotoru, Petnjici, Budvi, Pljevljima, Plavu, Plužinama, Gusinju, Nikšiću, Kolašinu, Tivtu i Rožajama gdje to pitanje nije još uvijek adekvatno riješeno⁶.

Opremljenost službi zaštite i spašavanja varira od opštine do opštine. Na osnovu statističkih podataka prosječna starost lične zaštitne opreme je 8,5 godina. Lična zaštitna oprema koju posjeduju službe zaštite i spašavanja dotrajala je u većini opština na sjeveru Crne Gore.

⁶ Smještajni kapaciteti službi zaštite i spašavanja u 2023. godini dati su u Prilogu broj 5.

U opštinskim službama za zaštitu i spašavanje ima ukupno 242 vozila, od toga je 152 vatrogasno-spasilačkih vozila ispravno i u punom kapacitetu, a ostalih tehnički ispravnih vozila je 54. Ukupno je neispravno 36 vozila.

Jedinica za gašenje požara iz vazduha raspolaže sa tri aviona za gašenje požara tipa AT-802/802A. Podršku jedinici za gašenja požara iz vazduha obezbjeđuju dva helikoptera Direkcije – Avio-helikopterska jedinica tipa ABell-412 i ABell-212 za izviđanje i lociranje požara, kao i za transport timova za gašenje požara. Tokom 2023. godine bio je operativan samo jedan protivpožarani avion. Ostala dva protivpožarna aviona nisu bila funkcionalna zbog sporosti u sprovođenju postupaka javnih nabavki.

Dobrovoljna vatrogasna društava imaju ukupno oko 300 dobrovoljnih vatrogasaca i raspolažu sa dvadesettri vatrogasno-spasilačka vozila i četiri putnička. Direktor za zaštitu i spašavanje MUP-a kroz svoje aktivnosti permanentno podstiče trend formiranja novih dobrovoljnih vatrogasnih društava kroz različite vidove pomoći kao npr. obuke, doniranje opreme, uključivanje u terenske vježbe njihovih pripadnika i sl.

Sistem radio veza koji se upotrebljava u sistemu zaštite i spašavanja treba dalje unapređivati, prije svega, neophodno je izvršiti uvezivanje radio sistema Tetra sa Jedinicom za gašenje požara iz vazduha. Tetra sistem se koristi u Direktoratu za zaštitu i spašavanje, kao nezavisan sistem radio veza.

4. REALIZOVANE AKTIVNOSTI I IZVRŠAVANJE ZAKONA I DRUGIH PROPISA

Najbitnije aktivnosti u 2023. godini bile su usmjerene na sprovođenje mjera zaštite i spašavanja, stručno osposobljavanje i usavršavanje subjekata zaštite i spašavanja, izradu planova zaštite i spašavanja, realizaciju programa i projekata, jačanje međunarodne, bilateralne i regionalne saradnje, unapređenje saradnje sa nadležnim institucijama EU, NATO, UN itd.

4.1. Stručno osposobljavanje i usavršavanje

Tokom 2023. godine, shodno **Planu osposobljavanja i usavršavanja subjekata zaštite i spašavanja za 2023. godinu**, izvršene su četiri obuke (obučeno 62 pripadnika operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje i ostalih subjekata zaštite i spašavanja).

Kursevi **Pružanje prve pomoći u vanbolničkim uslovima – osnovni nivo i Pružanje prve pomoći u vanbolničkim uslovima – napredni nivo** planirani su u cilju sticanja osnovnih i specijalističkih znanja i vještina potrebnih za efikasno zbrinjavanje povrijeđenih lica i organizuju se od 2014. godine. U 2023. godini, 11 pripadnika operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje završilo je osnovni kurs i 11 pripadnika napredni kurs.

Radionica **Prevazilaženje profesionalnog stresa prilikom reagovanja u slučaju prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća** planirana je sa ciljem usvajanja određenih mehanizama koji mogu biti korisni u prevazilaženju profesionalnog stresa, ali i da se ukaže na značaj pružanja psiho-socijalne podrške profesionalnim spasiocima i volonterima. Kroz tematske sadržaje: krizni događaji, uobičajene reakcije i uloga (ne)profesionalaca; sindrom izgaranja i druge posljedice na mentalnom i fizičkom planu kod spasilaca; preporuke za prevazilaženje profesionalnog stresa i primjeri dobre prakse, pripadnici operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje dobili su priliku da razmijene iskustva i izgrade mehanizme odbrane od stresnih

situacija kojima su svakodnevno izloženi. Ovu radionicu u 2023. godini uspješno je prošlo 19 pripadnika operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje.

Obuka **Andragoško osposobljavanje kadra koji radi u obrazovanju odraslih**, sprovedena je za 11 službenika Ministarstva unutrašnjih poslova sa ciljem da kroz teorijski i praktičan rad unaprijede znanja i vještine iz oblasti andragogije, didaktike i metodike. Potreba za ovakvom obukom proistekla je iz činjenice da je otvaranjem Trening centra za zaštitu i spašavanje u Podgorici potrebno obezbijediti određeni broj licenciranih predavača i ispitivača iz ove oblasti, a koji su andragoški licencirani za poslove rada sa odraslim osobama.

Obuku **spašavanje na brzim vodama, RESCUE 3 International**, uspješno je savladalo 10 pripadnika službi zaštite i spašavanja iz Danilovgrada, Šavnika, Bijelog Polja, Mojkovca i Plužina. Obuku su sprovedli instruktori iz Gorske službe spašavanja Republike Hrvatske po međunarodnom programu obuke *Rescue 3 International*. Nakon sprovedene obuke organizovana je i pokazna vježba na kojoj su polaznici demonstrirali stečena znanja i vještine. Svi polaznici obuke dobili su međunarodno priznati sertifikat *Rescue 3 International*. Ova aktivnost je sprovedena kroz projekat RESCOMM.

U prethodnoj 2023. godini, u okviru programa i projekata službenici Direktorata za zaštitu i spašavanje pohađali su različite obuke po različitim temama. Kroz 17 različitih oblika obuka po različitim temama iz oblasti zaštite i spašavanja, smanjenja rizika od katastrofa i sl, obučeno je 99 službenika Direktorata za zaštitu i spašavanje (50 muškaraca i 49 žena).

4.2. Planiranje u zaštiti i spašavanju

Direktorat za zaštitu i spašavanje dao je osam saglasnosti na opštinske planove zaštite i spašavanja, i to na: Plan zaštite i spašavanja od požara opštine Bar, Plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona Glavnog grada Podgorice i opštine Bar, Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa Glavnog grada Podgorice i opština Bar i Budva, Plan zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća Glavnog grada Podgorice i Plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika Glavnog grada Podgorice; 220 saglasnosti na preduzetne planove zaštite i spašavanja od požara, 10 saglasnosti na preduzetne planove zaštite i spašavanja od poplava, kao i 45 saglasnosti na preduzetne planove zaštite i spašavanja od zemljotresa.

4.3. Administrativni postupci

U oblasti **upravnog rješavanja**, na osnovu zahtjeva, donijeto je ukupno 2597 rješenja, dozvola, odobrenja, evidencija, saglasnosti i mišljenja, upućeno 255 zahtjeva prema nadležnim ministarstvima radi izdavanja odobrenja za tranzit kontrolisane robe sa kontrolne liste naoružanja i vojne opreme.

Doneseno je:

- 432 saglasnosti na mjere zaštite od požara;
- 38 mišljenja na nacrt urbanističko-tehničkih uslova;
- 1 saglasnost na plansku dokumentaciju;
- 24 mišljenja na lokaciju objekata za prodaju pirotehničkih sredstava;
- 309 rješenja o prevozu naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene;
- 122 saglasnosti za prevoz naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene Ministarstvu ekonomskog razvoja;
- 5 mišljenja na bezbjedan smještaj oružja i municije;

- 7 rješenja o prevozu oružja;
- upućeno 85 zahtjeva Ministarstvu vanjskih poslova u cilju izdavanja odobrenja za tranzit kontrolisane robe sa kontrolne liste naoružanja i vojne opreme;
- upućeno 85 zahtjeva Ministarstvu odbrane u cilju izdavanja odobrenja za tranzit kontrolisane robe sa kontrolne liste naoružanja i vojne opreme;
- upućeno 85 zahtjeva Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma u cilju izdavanja odobrenja za tranzit kontrolisane robe sa kontrolne liste naoružanja i vojne opreme;
- 19 mišljenja Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma za uvoz/izvoz eksplozivnih materija;
- 847 rješenja o prevozu eksplozivnih materija pri unutrašnjem prevozu/ uvozu/ izvozu/ tranzitu;
- 195 rješenja za nabavku eksplozivnih materija;
- 25 saglasnosti za prevoz radioaktivnih materijala i izvora jonizujućeg zračenja;
- 1 dozvola za stavljanje u promet eksplozivnih materija;
- 2 dozvole za vršenje djelatnosti miniranja;
- 2 dozvole za vršenje poslova nadzemnog/podzemnog miniranja, za dva fizička lica;
- 2 dozvole za promet eksplozivnih materija;
- 41 rješenje o izvođenju javnog vatrometa;
- 34 rješenja za prevoz pirotehničkih sredstava;
- 55 rješenja o obavljanju stručnih poslova iz oblasti zaštite od požara;
- evidentirao je 1 privredno društvo za obavljanje poslova ispitivanja, servisiranja i održavanja protivpožarnih aparata;
- 2 rješenja o verifikaciji ADR sertifikata za savjetnika za bezbjednost;
- 298 uvjerenja za utovar/istovar opasnih materija;
- 135 ADR sertifikata za vozače koji prevoze opasne materije.

4.4. Ostale aktivnosti iz osnovne nadležnosti

Poslove inspeksijskog nadzora u okviru nadležnosti Direktorata za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova vrše inspektori Direkcije za inspeksijski nadzor u skladu sa zakonom kojim je uređen inspeksijski nadzor i posebnim zakonima i propisima u oblasti zaštite i spašavanja, prevoza opasnih materija, proizvodnje, prometa, nabavke, skladištenja i upotrebe eksplozivnih materija, skladištenja, držanja, prometa, rukovanja i upotrebe zapaljivih tečnosti i gasova i dr, a u skladu sa godišnjim planom i dinamikom rada.

Izvršeno je 398 inspeksijskih nadzora u 2023. godini.

Inspeksijski nadzori po subjektima nadzora:

- Proizvodni, skladišni i prodajni objekti eksplozivnih materija.....	39
- Skladišta i objekti za promet zapaljivih tečnosti i gasova.....	95
- Skladišta i prodajni objekti boja i lakova.....	9
- Ustanove (obrazovne, zdravstvene i dr).....	52
- Ugostiteljski objekti.....	96
- Opštinski organi.....	10
- Ostali subjekti nadzora.....	97

Sačinjeno:

- Ukupan broj inspeksijskih pregleda/akata/službenih zabilješki i dr.....	399
- Broj zapisnika o izvršenom inspeksijskom pregledu.....	340
- Broj službenih zabilješki i dr. akata	29
- Broj donijetih rješenja.....	9

- Zaključaka o obustavljanju postupka protiv subjekta nadzora.....216
- Ostale upravne mjere i radnje.....142

Operativno-komunikacioni centar 112 (OKC 112) Direktorata za zaštitu i spašavanje, tokom 2023. godine ukupno je primio 292.132 poziva, od čega: OKC 112 Podgorica 76.286, OKC Bijelo Polje 64.447 i OKC 112 Bar 73.012 poziva. Nije odgovoreno na 78.387 poziva, jer su to bili pozivi od jednog zvona prema broju 112 na koji operateri nijesu mogli stići da se jave.

Od ukupnog broja poziva broj slučajeva bio je 17.779, i to: u OKC 112 Podgorica 6.232, OKC 112 Bijelo Polje 4.298 i OKC 112 Bar 7.249 slučajeva. Ovi slučajevi su zahtijevali određenu intervenciju nadležnih službi, i to: Uprave policije 9.541, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć 6.714, službi zaštite i spašavanja 1.334 i 190 iz nadležnosti Direktorata za zaštitu i spašavanje.

Statistički gledano po mjesecima: u januaru je primljeno 19.760 poziva, februaru 19.271, martu 22.387, aprilu 23.068, maju 28.740, junu 33.754, julu 36.458, avgustu 33.847, septembru 23.296, oktobru 19.295, novembru 16.045 i u decembru 16.211 poziva.

OKC 112 koordinirao je sa 54 akcije spašavanja u planinama u kojima su spašene 73 osobe (16 crnogorskih i 57 stranih državljana, dok je 6 osoba preminulo – 3 crnogorska i 3 strana državljanina).

Avio-helikopterska jedinica (AHJ), u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine, izvršavala je zadatke vezano za trenažno letjenje, kao i zadatke gašenja požara protivpožarnim avionom. Ukupna količina vode izbačena iz protivpožarnog aviona AT-802 za pomenuti period iznosi 57 tona.

AHJ - svi vazduhoplovi	Ostvareni nalet	Broj letova
Ukupno avion	90:10	263
Ukupno helikopter	00:00	000
Ukupno AHJ	90:10	263

Tabela 1: Nalet i broj letova vazduhoplova Avio-helikopterske jedinice u 2023. godini.

Organizacija za održavanje vazduhoplova ME.145.0004 i organizacija za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti ME.CAMO.0004 Avio-helikopterska jedinica je u kontinuitetu obezbjeđivala ispravnost i kontinuiranu plovidbenost vazduhoplova, kao i izradu priručnika i reviziju priručnika koji su u upotrebi u Avio-helikopterskoj jedinici, koji odobrava Agencija za civilno vazduhoplovstvo.

Raspisani su sljedeći postupci javnih nabavki:

- Usluge stručnog usavršavanja pripadnika AHJ;
- Usluge servisiranja i održavanja aviona i helikoptera AB 212;
- Usluge servisiranja helikoptera AB 412;
- Usluge remonta propelera;
- Nabavka opreme za održavanje vazduhoplova;
- Nabavka tehničke dokumentacije za održavanje vazduhoplova;
- Nabavka rezervnih djelova za helikopter AB 412;
- Nabavka ulja i maziva za vazduhoplove;
- Nabavka rezervnih djelova za protivpožarne avione;
- Nabavka opreme za traganje i spašavanje, i
- Nabavka izvođenja radova na izradi podkonstrukcije za pokrivanje kontejnera.

Izvršena je obuka o konceptu unapređenja potencijala posade i obuka iz vazduhoplovne sigurnosti. Izvršeno je produžavanje ovlaštenja za Type Rating AB-212/412 za pilote helikoptera i Type Rating za AT-802 za pilote aviona.

U 2023. godini, izvršen je prijem sedam službenika u AHJ: dva pilota helikoptera, jednog pilota aviona, jednog menadžera za sigurnost, dva vazduhoplovna tehničara i jednog magacionera.

Tokom 2023. godine, realizovane su i sljedeće veoma značajne aktivnosti:

- ✚ *Obilježen je 11. februar, Dan jedinstvenog evropskog broja za hitne situacije „112”.* Povodom ovog dana, Centar 112 u Bijelom Polju posjetili su učenici sedmog razreda osnovne škole „Marko Miljanov“, kojima je predstavljen rad centra i objašnjena njegova uloga u sistemu zaštite i spašavanja u Crnoj Gori.
- ✚ *Obilježen je 1. mart – Dan zaštite i spašavanja u Crnoj Gori i Međunarodni dan civilne zaštite.* Ovom prilikom dodijeljene su nagrade i priznanja učesnicima zaštite i spašavanja za doprinos u razvoju sistema zaštite i spašavanja u prethodnoj godini. Takođe, u okviru proslave 1. marta sprovedena je edukacija na temu *Zaštita i spašavanje* u više osnovnih škola na području Bijelog Polja. Izvedena je i vježba evakuacije učenika, nastavnog i vannastavnog osoblja u slučaju zemljotresa u osnovnoj školi „Mladost” – Kanje. Edukacijama je prisustvovalo preko 300 učenika, nastavnog i vannastavnog osoblja. Prvi mart je obilježen kroz brojne aktivnosti (vježbe evakuacije, prezentacije/edukacija nastavnog i vannastavnog kadra i učenika) u tri osnovne škole u Budvi i Baru i u srednjoj školi „Mladost” u Tivtu.
- ✚ *Povodom obilježavanja 13. oktobra – Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa* organizovano je niz aktivnosti od kojih izdvajamo: edukativne prezentacije u osnovnim školama “Radoje Tošić” na Srdanovom Grobu i “Dušan Obradović” na Žabljaku, na kojima su prisustvovali učenici od petog do osmog razreda, a govorilo se o opasnostima od prirodnih katastrofa sa posebnim osvrtom na požare na otvorenom prostoru; edukacije učenika na temu smanjenja rizika od katastrofa u osnovnim školama “Dušan Korać” i “Rifat Burdžović-Tršo” u Loznoj na području opštine Bijelo Polje i u osnovnoj školi “Aleksa Bećo Đilas” u Mojkovcu, kojima je prisustvalo preko 130 učenika i nastavnog osoblja; edukativna predavanja u Obrazovnom centru “25. Maj” u Šavniku, Obrazovnom centru “Braća Topalović” u Plužinama i osnovnoj školi “Milija Nikčević” u Nikšiću (ciljna grupa su bili učenici od VI do IX razreda); edukativne prezentacije u osnovnim školama „Orjenski bataljon“ u Bijeloj, „Ilija Kišić u Zelenici, “Donja Ržanica” u Beranama, “Džafer Nikočević” u Gusinju i “Bajo Jojić” u Andrijevici, Srednjoj mješovitoj školi “Bećo Bašić” u Plavu i Gimnaziji “30. septembar” u Rožajama. Održane su edukacije i vježba evakuacije za sve učenike, nastavno i vannastavno osoblje u osnovnoj školi “Donja Ržanica” u Beranama, osnovnoj školi “Mrkojevići” – Pečurice u Baru i osnovnoj školi “Kekec” u Sutomoru. Održane su i prezentacije učenicima petog razreda u OŠ „Novka Ubović“ u Podgorici i OŠ „Njegoš“ na Cetinju na temu požara, dok je u osnovnoj školi “Milorad Musa Burzan” u Podgorici održana prezentacija o boravku i aktivnostima Nacionalnog tima za traganje i spašavanje iz ruševina, koji je pružio pomoć Republici Turskoj nakon katastrofalnog zemljotresa u februaru 2023. godine.
- ✚ *Studenti i studentkinje II i III godine Humanističkih studija smjer Bezbjednost na UDG posjetili su Direktorat za zaštitu i spašavanje, 12. aprila 2023. godine. Studenti su se tokom posjete upoznali sa načinom rada, ulogom i mjestom Direktorata u sistemu nacionalne bezbjednosti Crne Gore i doprinosu koji pruža u okvirima međunarodne bezbjednosti. Takođe, upriličen je obilazak Operativno-komunikacionog centra 112 (OKC 112) gdje su*

studenti i studentkinje imali priliku da se upoznaju sa njegovim radom i funkcionisanjem, ali i značajem za sistem zaštite i spašavanja.

- ✚ Realizujući aktivnosti iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa 2018-2023, za 2023. godinu, kroz 5 dvodnevnih seminara koji su održani u Nikšiću i Podgorici (117 polaznika), kao i dva seminara na temu „Psihosocijalna podrška djeci/učenicima u stresnim situacijama“ (60 polaznika) izvršena je edukacija nastavnog osoblja za sprovođenje međupredmetne oblasti *Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa*. Edukacija je sprovedena u saradnji sa Zavodom za školstvo, a prisustvovalo je ukupno 177 vaspitača, nastavnika i direktora škola. Osim pomenutih realizovana su još četiri seminara sa profesorima srednjih i osnovnih škola u Podgorici gdje su edukovana 104 nastavnika/ce. Takođe, realizovano je i 6 seminara sa zaposlenima u vrtićima u Podgorici, Cetinju, Bijelom Polju, Tivtu i Herceg Novom gdje je edukovano ukupno 168 vaspitačica. Ukupno je u 2023. godini održano 17 seminara koje je pohađalo 449 zaposlenih u vaspitno obrazovnim ustanovama.
- ✚ Sprovedeno je više kampanja sa ciljem podizanja svijesti građana o opasnostima od požara, poplava, zemljotresa i drugih nepogoda, kao i značajan broj vježbi evakuacije nastavnog i vannastavnog osoblja i učenika osnovnih i srednjih škola. Ove aktivnosti sprovedene su prilikom obilježavanja značajnih datuma, ali i kroz redovne aktivnosti tokom čitave godine. Tako je u saradnji sa Dnevnim centrom za djecu i mlade sa poteškoćama u razvoju u Igalu, u toku mjeseca aprila izvršena edukacija polaznika Centra na temu zaštite i spašavanja od zemljotresa i sprovedena vježba evakuacije, a tokom mjeseca maja edukacija i vježba evakuacije na temu zaštite i spašavanja od požara. Obuka profesora u vezi sa ponašanjem tokom i poslije zemljotresa sprovedena je u osnovnoj školi „Dašo Pavičić“ u Herceg Novom, dok su obuka profesora i učenika na temu ponašanja tokom i poslije zemljotresa i vježba evakuacije sprovedene u srednjoj školi „Ivan Goran Kovačić“ u Herceg Novom. U saradnji sa službenicima opštine Kotor i Službom zaštite i spašavanja Kotor, u aprilu izvršena je obuka zaposlenih u opštini Kotor na temu zaštite i spašavanja od zemljotresa, te izvedena vježba evakuacije. Ista obuka i vježba evakuacije je u maju, zajedno sa pripadnicima Službe zaštite i spašavanja Tivat i zaposlenima u opštini Tivat, priređena za zaposlene u opštini Tivat. Na temu zaštite i spašavanja od zemljotresa izvršena je i obuka učenika – članova đачkih parlamenata iz četiri osnovne škole sa područja opštine Herceg Novi.
- ✚ Direktorat za zaštitu i spašavanje je u toku 2023. godine, u skladu sa odredbama Pravilnika o programu i načinu polaganja drugog stručnog ispita za rad u državnim organima („Službeni list CG“, broj 18/15), organizovao polaganje drugog stručnog ispita za rad u državnim organima u oblasti zaštite i spašavanja. Tokom 2023. godine, organizovana su četiri ispitna roka za polaganje drugog stručnog ispita za rad u državnim organima u oblasti zaštite i spašavanja. Ukupno je bilo prijavljeno 207 kandidata, a ispit su položila 184 kandidata.
- ✚ Ministar unutrašnjih poslova je Rješenjem 01 broj 078/22-32959 od 6. oktobra 2022. godine obrazovao Komisiju za pripremu javnog konkursa za raspodjelu sredstava Fonda sredstava za zaštitu i spašavanje i vrednovanje projekata za zaštitu i spašavanje. Na sjednici, koja je održana 23. novembra 2023. godine, Komisija je vrednovala predloge projekata koji su dostavljeni za finansiranje na osnovu javnog konkursa i utvrdila predlog za raspodjelu sredstava fonda sredstava za zaštitu i spašavanje za 2023. godinu. Na javni konkurs za raspodjelu 95.000,00 eura podnešeno je 26 predloga projekata od kojih je Komisija izabrala 9 kojima je raspodijeljeno 104.582,95 eura. Komisija je Rang listu i Predlog za raspodjelu

sredstava Fonda sredstava za zaštitu i spašavanje dostavila ministru unutrašnjih poslova, koji je donio Odluku o raspodjeli tih sredstava, 30. novembra 2023. godine. Ugovor o načinu isplate i korišćenju sredstava, izvještavanju i nadzoru nad realizacijom projekta potpisan je sa dobitnicima sredstava Fonda sredstava za zaštitu i spašavanje, 22. decembra 2023. godine. Korisnici sredstava za 2023. godinu su: Opština Danilovgrad za projekat „Nabavka izolacionih disajnih aparata i kompresora visokog pritiska za punjenje izolacionih aparata“, 12.000,00 eura; Opština Rožaje za projekat „Nabavka ATV vozila (all terrain vehicle – vozilo za sve terene)“, 11.790,00 eura; Opština Petnjica za projekat „OPREMLJENI-SPREMNI – Nabavka lične i kolektivne opreme“, 10.955,00 eura; Opština Mojkovac za projekat „Uspori, život te čeka“, 11.999,75 eura; Opština Berane za projekat „Za spremne vatrogasce – spasioce sa sjevera Crne Gore“, 10.662,76 eura; Opština Plav za projekat „Budimo spremni“, 11.990,00 eura; Opština Plužine za projekat za „Osposobljavanje za brze intervencije prilikom saobraćajnih nezgoda“, 11.882,20 eura; Nevladina organizacija „Dobrovoljno vatrogasno društvo Tivat“ za projekat „Opremljenost i obuka za DVD Tivat, Krtoli i Boka“, 11.983,24 eura; i Nevladina organizacija Zeleni dom – Green Home za projekat „Unapređenje rendžerskih službi za bolju zaštitu parka prirode Komovi“, 11.320,00 eura.

- ✚ Praćena je realizacija projekata koji su se finansirali iz sredstava Fonda sredstava za zaštitu i spašavanje za 2022. godinu.
- ✚ Održana je IX konferencija Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa na temu „Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore“, 22. septembra 2023. godine.
- ✚ Sprovedena je orijentaciona radionica za izradu Plana za upravljanje katastrofama i stvaranja adekvatnih mehanizama kao odgovor na vanredne situacije u JZU Opšta bolnica Bijelo Polje. Na radionici su razmijenjene informacije i date određene smjernice predstavniku Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), u vezi sa organizacijom sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori sa ciljem da se najbolje prakse prilagode lokalnim okolnostima i planovima u cilju efikasnijeg odgovora na vanredne situacije u javnom zdravstvu. Plan upravljanja je pilot projekat, koji je finansiran od strane SZO, uz podršku Ministarstva zdravlja.

4.5. Sprovođenje mjera zaštite i spašavanja

Kontinuirano je praćeno stanje zaštite i spašavanja na područjima opština u Crnoj Gori sa stanovišta ugroženosti od elementarnih nepogoda, sa nivoa Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a i u skladu sa teritorijalnim nadležnostima područnih jedinica za zaštitu i spašavanje. Konstantno se saradivalo sa opštinskim službama zaštite i spašavanja, specijalističkim jedinicima i dobrovoljnim vatrogasnim društvima. U 2023. godini, naglasak je dat na zajedničke aktivnosti u sklopu mjera i aktivnosti opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, a sprovodile su se mjere iz oblasti zaštite i spašavanja od požara, poplava i ekstremnih meteoroloških pojava.

4.5.1. Zaštita i spašavanje od požara

Pripremajući se za period pojačane požarne opasnosti u 2023. godini, Direktorat za zaštitu i spašavanje je u saradnji sa ostalim subjektima sistema zaštite i spašavanja, kao i prethodnih godina, realizovao niz preventivnih aktivnosti, kako bi što spremnije dočekali požarnu sezonu.

U tom pogledu, vršeni su inspeksijski nadzori, upućivani dopisi kojima je subjektima sistema zaštite i spašavanja ukazano na obaveze sprovođenja zakona iz ove oblasti, održavani su sastanci i realizovani značajni programi i projekti. Inspektori za zaštitu i spašavanje u kontinuitetu su vršili nadzor nad sprovođenjem Zakona o zaštiti i spašavanju, a naročito u periodu pripreme za nastupajuću požarnu sezonu 2023. godine. Njihove aktivnosti najviše se odnose na kontrolu i nadzor javnih preduzeća koja gazduju parkovima i zelenim površinama u svim opštinama u Crnoj Gori, kao i privrednim društvima koja gazduju šumama u Crnoj Gori (Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, JP Nacionalni parkovi itd.). Shodno odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju i Nacionalnom planu zaštite i spašavanja od požara definisan je način koordiniranja i rukovođenja ministarstava, organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave i privrednih društava na sprovođenju mjera i aktivnosti zaštite i spašavanja od požara na otvorenom prostoru. Na taj način preciziran je način saradnje među institucijama nadležnim za djelovanje u slučaju nastanka požara na otvorenom prostoru.

Direktorat za zaštitu i spašavanje je podsjetio lokalne samouprave koje nijesu izradile svoje planove za zaštitu i spašavanje od požara da to učine u najkraćem roku, a opštine koje su ih donijele da je potrebno da vrše njihovo redovno ažuriranje. Posebno se insistira na izradi planova zaštite i spašavanja od požara kod privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika jer broj izrađenih planova još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou.

Takođe, traženo je od svih u sistemu zaštite i spašavanja da obavijeste Direktorat za zaštitu i spašavanje, o raspoloživim materijalnim i ljudskim resursima uz apostrofiranje napretka u odnosu na prethodnu godinu, kao i da dostave imena odgovornih lica za sprovođenje mjera zaštite od požara sa ažuriranim brojevima telefona i mejl adresama.

Sprovedena je kampanja podizanja svijesti građana o prevenciji i zaštiti od požara u periodu pojačane požarne opasnosti. Kampanja je sprovedena u svim lokalnim samoupravama u kojima su, u saradnji sa lokalnim službama zaštite i spašavanja, podijeljeni flajeri po osnovnim i srednjim školama, a u Podgorici su dijeljeni i posjetiocima Sajma knjiga. Na ovu temu održani su sastanci opštinskih timova za zaštitu i spašavanje na kojima su dogovorene konkretne mjere koje treba da sprovedu svi subjekti na području opštine.

Kampanja podizanja svijesti građana o prevenciji i zaštiti od požara realizovana je u maju i na gradskim trgovima u Nikšiću, Šavniku, Plužinama, Mojkovcu, Bijelom Polju, Plavu, Petnjici, Andrijevići, Baru, Ulcinju i Budvi gdje se razgovaralo sa građanima na temu smanjenja rizika od požara i podijeljeni su informativno-edukativni flajeri „Bezbjednosna uputstva za šumske požare”. Ova aktivnost je realizovana i u jednom broju mjesnih zajednica u opštinama Budva, Bar, Ulcinj, Pljevlja i Žabljak na ruralnom području, na način što su flajeri podijeljeni lokalnom stanovništvu na svim lokacijama koje su u prethodnom periodu prepoznate kao najugroženije od požara i gdje se požari ponavljaju. Tako je 20. juna 2023. godine izvršena podjela flajera na području uz Skadarsko jezero, na prostoru MZ Virpazar i MZ Ostros. Takođe, organizovani su i info dani u MZ Stoliv i MZ Krtoli, kao i podjela flajera turističkim organizacijama.

Naglašavamo i činjenicu da je u prethodnom periodu kontinuirano vršena edukacija učenika i zaposlenih u školskim ustanovama i vrtićima, s akcentom na sprovođenje preventivnih, operativnih i sanacionih mjera zaštite i spašavanja od požara i drugih elementarnih nepogoda, kao i na aktivnosti koje se sprovode u slučaju izvođenja evakuacije. Nakon sprovedenih obuka organizovane su vježbe evakuacije sa zaposlenima i djecom koja pohađaju nastavu u školama, odnosno borave u vrtićima, čime je povećan njihov nivo bezbjednosti u slučaju požara i drugih

elementarnih nepogoda. Od navedenih aktivnosti, izdvajamo da je u okviru kampanje o prevenciji i zaštiti od požara u periodu mart-april realizovana obuka u rukovanju i upotrebi protivpožarnih aparata za osoblje dječijeg vrtića „Eko bajka” u Pljevljima, kao i u gradskim i prigradskim osnovnim školama i u Srednjoj stručnoj školi u Pljevljima. Kao dio kampanje pred požarnu sezonu, održana je edukacija učenika osnovne škole „Aleksa Bećo Đilas“ u Ravnoj Rijeci. Edukacija je održana i u osnovnim školama „25. maj“ u Rožajama (za učenike VI, VII, VIII i IX razreda) i „Orjenski bataljon“ u Bijeloj. Takođe, izvedena je i vježba evakuacije učenika, nastavnog i vannastavnog osoblja, u saradnji sa Službom zaštite i spašavanja Berane, u područnom odjeljenju osnovne škole „Vukašin Radunović“-„Vinicka“ u Beranama.

Važno je istaći da su pripremajući se za požarnu sezonu, sve opštine sa povećanim požarnim rizikom imale obavezu održavanja sastanaka opštinskih timova za zaštitu i spašavanje radi preciznog definisanja svih obaveza subjekata sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, kao i procedura njihovog angažovanja.

Takođe, u pojedinim opštinama (npr. opština Bar) održani su sastanci Koordinacionog tijela za pripremu i praćenje turističke sezone 2023. godine. Ovi sastanci bili su dobra prilika da se čuju svi problemi u funkcionisanju subjekata na teritoriji određene opštine i da se detaljno sagleda situacija stanja unutar svih službi, institucija, ustanova i dr. što direktno utiče i na stanje zaštite i spašavanja od svih rizika na teritoriji opštine.

Dron tim Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a aktivno je učestvovao u sprovođenju preventivnih i operativnih mjera za zaštitu i spašavanje te prikupljanju informacija. Pored toga vršeno je više potraga za nestalim licima.

Dakle, pripremajući se za požarnu sezonu, preduzeto je niz preventivnih mjera i radnji, koje bi trebalo da rezultiraju boljim i kvalitetnijim odgovorom svih subjekata u sistemu kada je u pitanju zaštita i spašavanje od požara.

4.5.2. Uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS)

Službenici Odsjeka za NUS Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, tokom 2023. godine, realizovali su 271 aktivnost na zaštiti od neeksplozivnih ubojnih sredstava i tom prilikom je prikupljeno oko 13.5 tona najrazličitijeg NUS-a. Pored toga, u 62 navrata pružali su asistenciju službenicima Uprave policije (Specijalni policijski tim i Forenzički centar) u vršenju pretrage terena, razoružavanju i transportu eksplozivnih naprava koje su predmeti krivičnih djela. U devet akcija vršili su ronilačke aktivnosti na pretraživanju podmorja i korita rijeka pri traženju NUS-a. Na zahtjev Službe zaštite i spašavanja Danilovgrad vršili su pretragu terena od zaostalih NUS.

Četiri službenika Odsjeka za NUS prošla su obuku na temu „Menadžment kontrole kvaliteta u protivminskim akcijama“. Obuka je realizovana u Sarajevu i Podgorici u organizaciji Norveške narodne pomoći (NPA).

5. MEĐUNARODNA SARADNJA

U okviru međunarodne saradnje u 2023. godini realizovan je veliki broj aktivnosti na ovom polju, kao i na ispunjavanju obaveza u okviru pregovaračkih poglavlja za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji. Ove aktivnosti odnosile su se, prije svega, na učešće u radu radnih grupa za pregovaračka poglavlja, izradu izvještaja o napretku i drugih dokumenta, učešće na raznim

seminarima, konferencijama, kursovima, obukama, štabnim i terenskim vježbama, realizaciju velikog broja programa i projekata koji su podržani od strane EU, NATO-a i drugih međunarodnih organizacija, pružanje humanitarne pomoći itd.

5.1. Proces pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji

Po pitanju evropskih integracija učestvovalo se u radu pregovaračkih radnih grupa za Pregovaračka poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe, 27 – Životna sredina i klimatske promjene, 30 – Vanjski odnosi i 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika. Izrađen je Prilog iz nadležnosti Direktorata za zaštitu i spašavanje za izradu I Priloga Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2023. godinu, za period od juna 2022. godine do marta 2023. godine, kao i Prilog za izradu II priloga Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2023. godinu, za period od 1. aprila do 15. juna 2023. godine. Učestvovalo se i u ocjenjivanju CELEX-a.

5.2. Saradnja sa NATO-om

Tokom 2023. godine učestvovalo se u radu radnih interesornih grupa u vezi sa implementacijom NATO Ciljeva sposobnosti, kao i u radnoj grupi za izradu NATO mjera za odgovor na krize.

Aktivno se učestvovalo u međuresornim radnim tijelima i Radnim grupama NATO-a u kojima je prepoznat Direktorat za zaštitu i spašavanje.

Sprovedena je CMX 23 vojno-civilna vježba, u periodu od 10. do 15. marta 2023. godine, u Podgorici, na kojoj su pored predstavnika drugih ministarstava i predstavnika Vojske Crne Gore učešće uzeli i predstavnici Direktorata za zaštitu i spašavanje.

Crnu Goru su, 21. i 22. septembra 2023. godine, posjetili eksperti iz NATO-a, u vezi sa implementacijom NATO Ciljeva sposobnosti, kako bi se dodatno pojasnila određena pitanja u vezi sa civilnom pripremljenosti u vanrednim situacijama (Interresorna Radna grupa/Sindikata – Civilna pripremljenost u vanrednim situacijama). Na sastancima koji su organizovani ovim povodom, učešće su uzeli predstavnici Ministarstva zdravlja, Ministarstva kapitalnih investicija, Uprave za katastar i državnu imovinu, Vojske Crne Gore, a navedenim Sindikatom je moderirao predstavnik Direktorata za zaštitu i spašavanje.

Takođe, održan je sastanak u Ministarstvu odbrane u vezi sa Analizom Cilja sposobnosti 1703 – Sposobnost za podršku u vanrednim situacijama, 21. decembra 2023. godine.

5.3. Mehanizam Unije za civilnu zaštitu – UCPM

Završeno je potpisivanje Aneksa Sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske unije o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije.

U okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (UCPM) realizovan je veliki broj aktivnosti, i to: bilateralni sastanak ministra unutrašnjih poslova i komesara Lenarčića, 23. marta 2023. godine u Briselu, u vezi sa saradnjom Crne Gore i UCPM-a, sastanci generalnih direktora za civilnu zaštitu (dva sastanka – 15. i 16. maja 2023. godine, u Arlandi (Kraljevina Švedska) i 17. i 18. oktobra 2023. godine, u Valensiji (Kraljevina Španija)); sastanak generalnih direktora za civilnu zaštitu država Unije za Mediteran, 18. i 19. oktobra 2023. godine; sastanci Komiteta za civilnu zaštitu (četiri sastanka od kojih jedan u onlajn formatu), sastanci nacionalnih trening koordinatora (onlajn

informativna sesija – ciklusi 19. i 20. programa obuke UCPM-a (2023-2025), onlajn sastanak 25. maja 2023. godine i sastanak od 13. do 15. novembra 2023. godine u Madridu); radionica Švedskog predsjedništva „Jačanje otpornosti cijelog društva: Djelovanje zajedno u suočavanju sa budućim krizama”, 17. i 18. januara 2023. godine u Arlandi, (Kraljevina Švedska); Informativni dan – Višegodišnji program rada 2021-2024 / Poziv „Znanja za akciju u prevenciji i pripravnosti”, 10. marta 2023. godine u onlajn formatu; sastanak u onlajn formatu u vezi sa tehničkom pomoći za upravljanje rizikom od katastrofa („Track 1”) – UCPM-2023-TRACK1-IBA, 24. marta 2023. godine; mrežna platforma znanja – vebinari na mreži tokom proljeća 2023. godine, jedan uvodni webinar o novim diskusionim grupama koje se otvaraju održan je 10. maja 2023. godine; radionica o finansijskoj pomoći Unije u akcijama odgovora („Transportni grantovi“), 6. i 7. juna 2023. godine u Briselu; sastanak sa zemljama IPA-e o regionalnim programima, 12. juna 2023. godine; INEGMA-E2 radionica grupe evaluatora, 20. juna 2023. godine (onlajn), sastanak ekspertske grupe za sisteme ranog upozoravanja (EWS), decembar 2023. godine; radionica „UCPM alati tehničke pomoći za ulaganje u upravljanje rizikom od katastrofa“, 27. i 28. novembra 2023. godine u Briselu; radionica o naučenim lekcijama o požarima i poplavama 2023. godine, 30. novembra i 1. decembra 2023. godine u Rimu; sastanak ekspertske grupe Komisije za kapacitete, 23. oktobra 2023. godine; sastanak ekspertske grupe za prevenciju i upravljanje rizikom od katastrofa – DPEG, 20. novembra 2023. godine u Briselu; Webinar o revizijskim informacijama korisnicima grantova civilne zaštite, 15. decembra 2023. godine, onlajn sastanak radne grupe DRM za nauku i planiranje UCP mreže znanja, 7. decembra 2023. godine; onlajn sastanak o pristupu Službi za hitno izvještavanje koju pruža Evropsko naučno partnerstvo za prirodne opasnosti (ENHSP-ARISTOTLE) u okviru Naučno-tehničkog savjetodavnog fonda (STAF), 6. decembra 2023. godine.

U okviru UCPM učestvovalo se i na štabnoj modulske vježbi, u periodu od 23. do 27. januara 2023. godine, u Kranju, u Republici Sloveniji; Tehničkoj radionici o masovnoj evakuaciji u kontekstu UCPM, dok je jedan službenik Direktorata učestvovao u razmjeni eksperata na Kipru u periodu od 20. do 23. novembra 2023. godine. Učestvovalo se i na obuci u Centru za koordinaciju odgovora na vanredne situacije (ERCC) tokom požarne sezone (jedan službenik Direktorata za zaštitu i spašavanje, u avgustu 2023. godine).

5.4. Programi i projekti

5.4.1. Projekat HOPE – Kompleksno upravljanje zemljotresima u osjetljivim područjima Južnog Kavkaza kroz efikasno planiranje, reagovanje i zajedničke operacije

Završen je projekat HOPE – Complex Earthquake Management in South Caucasus Vulnerable Areas through Effective Planning, Reaction and Joint Operations – Kompleksno upravljanje zemljotresima u osjetljivim područjima Južnog Kavkaza kroz efikasno planiranje, reagovanje i zajedničke operacije koji se implementirao od 1. januara 2022. godine do 31. decembra 2023. godine, u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (Poziv za podnošenje predloga projekata – vježbe Mehanizma Unije za civilnu zaštitu). Glavni cilj projekta bio je podrška sistemu civilne zaštite Jermenije kroz organizaciju obuka i vježbi za zaštitu i spašavanje od zemljotresa, jačanje regionalne i prekogranične saradnje u oblasti civilne zaštite, upoznavanje sa procedurama i funkcionisanjem Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, testiranje i uvježbavanje standardnih operativnih procedura, razmjena informacija, znanja i najbolje prakse između timova

za zaštitu i spašavanje itd. Koordinator projekta bio je Evropski univerzitet iz Kipra (EUC), a partneri Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a Crne Gore, Ministarstvo za vanredne situacije Jermenije (nakon unutrašnje reorganizacije Ministarstvo unutrašnjih poslova Jermenije), Odsjek za civilnu zaštitu Ministarstva unutrašnjih poslova Kipra, Direkcija za zaštitu i spašavanje Sjeverne Makedonije, francuski Geološki institut, Generalna direkcija za civilnu zaštitu i upravljanje krizama Ministarstva unutrašnjih poslova Francuske i Generalni sekretarijat za civilnu zaštitu Ministarstva za klimatske krize i civilnu zaštitu Republike Grčke. Ukupna vrijednost projekta bila je 1.093.007,14 €, od čega je Evropska unija finansirala 928.992,39 €. Odobrena sredstva za Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje iznosila su 85.847,17 €, od čega je EU finansirala 72.970,09 € (85%).

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ *Glavna planska konferencija za organizaciju terenske vježbe na temu reagovanja u slučaju zemljotresa u Jermeniji i obuka na temu Zdravstvena, bezbjednosna i psihološka podrška spasiocima – onima koji prvi dolaze na lice mjesta nakon nesreće (first responders), u periodu od 29. do 31. marta 2023. godine u Jerevanu.*
- ◆ *Međunarodna štabna vježba na temu reagovanja u slučaju zemljotresa, 15. i 16. maja 2023. godine u Jerevanu, na kojoj su učestvovala dva predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a (vođa tima za traganje i spašavanje iz ruševina – USAR i oficir za vezu). Na vježbi su se testirale uspostavljene procedure rukovođenja i koordiniranja u slučaju razornog zemljotresa na nacionalnom i međunarodnom novou, uvježbavale procedure za traženje i primanje međunarodne pomoći preko Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i sumulirao odgovor operativnih timova na razorni zemljotres.*
- ◆ *Tehnički sastanak za organizaciju terenske vježbe na temu reagovanja u slučaju zemljotresa u Jermeniji i obuka na temu Kapitalizacija i integrisanje rezultata projekata, 12. i 13. juna 2023. godine u Tbilisiju (Republika Gruzija).*
- ◆ *Završna planska konferencija za organizaciju terenske vježbe na temu reagovanja u slučaju zemljotresa u Jermeniji, u periodu od 6. do 8. septembra 2023. godine u Jerevanu.*
- ◆ *Međunarodna terenska vježba na temu reagovanja u slučaju zemljotresa u Jermeniji, u periodu od 9. do 13. oktobra 2023. godine na području Jerevana i okoline, na kojoj se simulirao odgovor na zemljotres jačine 8,00 jedinica Rihterove skale. Na vježbi je učestvovalo oko 500 pripadnika spasilačkih timova iz Crne Gore, Francuske, Kipra, Grčke, Sjeverne Makedonije, Gruzije i Jermenije, Tim EU za civilnu zaštitu, posmatrači iz država članica Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, predstavnici Konzorcijuma koji sprovodi HOPE projekat, kao i predstavnici Evropske komisije i drugih međunarodnih organizacija i nadležnih institucija u Republici Jermeniji. Iz Crne Gore na vježbi je učestvovao Tim za traganje i spašavanje iz ruševina, koga su sačinjavali predstavnici Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, Uprave policije, Crvenog krsta Crne Gore i službi zaštite i spašavanja Prijestonice Cetinje i opština Kotor, Tivat, Budva, Bar i Ulcinj, ukupno 23 pripadnika tima. Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a na vježbi je imao i jednog predstavnika u rukovodstvu vježbe i tri evaluatora, dok je jedan predstavnik učestvovao u VIP posmatračkom programu. Na vježbi su se testirale procedure traženja i primanja međunarodne pomoći preko Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i procedure podrške zemlje domaćina – HNS, uvježbavale koordinacija, saradnja i interoperabilnost među timovima na terenu, kao i jačala komunikacija i saradnja između glavnih aktera vježbe. Takođe, testirale su se i procedure zaštite kulturnih dobara (istorijskih spomenika, muzeja, eksponata i slično) u pogođenom području zemljotresom. Posebni segment vježbe bio je i spašavanje osoba sa invaliditetom i starijih osoba. Vježba se izvodila u tri različite oblasti u regionu*

Kotajk, od kojih svaka ima svoju jedinstvenu karakterističnost. Prva oblast vezana je za grad Abovjan, koji je udaljen samo 17,2 km od Jerevana, druga oblast je bila uz grad Arzni koji je nešto udaljeniji od Jerevana na 22,3 km i na kraju, treća oblast u kojoj su se nalazile radne tačke je grad Charentsavan, smješten 36,7 km od glavnog grada. Baza operacija se nalazila 22 km od Jerevana, u mjestu Lusakert.

- ◆ *Sastanak – naučene lekcije i put naprijed* (Lesson Learned and Way Forward Meeting) u vezi sa međunarodnom terenskom vježbom na temu reagovanja u slučaju zemljotresa – HOPE 2023, koja je održana u periodu od 9. do 13. oktobra 2023. godine, u Jerevanu (Republika Armenija), 11. i 12. decembra 2023. godine u Briselu (Kraljevina Belgija).

5.4.2. Projekat SEE ME – Jednaki i sigurni u vanrednim situacijama

Završen je **projekat SEE ME – Jednaki i sigurni u vanrednim situacijama (Safe and Equal in EMERgencies)**, koji se realizovao od 1. marta 2022. godine do 31. oktobra 2023. godine, u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (Poziv za podnošenje predloga projekata – Prevencija i pripremljenost). Koordinator projekta bilo je Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske – Ravnateljstvo civilne zaštite, a partneri Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a Crne Gore i Uprava za zaštitu i spašavanje Republike Slovenije.

Opšti cilj projekta bio je jačanje sigurnosti i bezbjednosti osoba sa invaliditetom (OSI) u slučaju elementarnih nepogoda i drugih nesreća, kroz analizu nedostataka i potreba u pružanju zaštite i spašavanja OSI. Ukupna vrijednost projekta bila je 367.814,64 € od čega je Evropska unija finansirala 312.642,44 €. Odobrena sredstva za Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje iznosila su 102.690,04 €, od čega je EU finansirala 87.286,53 € (što predstavlja 85% sredstava).

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ Izrađene su Smjernice za postupanje sa osobama sa invaliditetom, koje će pomoći spasiocima da primijene određenu tehniku spašavanja zavisno od invaliditeta. Izrađene su brošure za postupanje OSI u slučajima elementarnih nepogoda i drugih nesreća i iste su distribuirane udruženjima i dnevnim centrima u Glavnom gradu Podgorici i opštinama Herceg Novi, Nikšić, Rožaje, Berane, Plav i Danilovgrad. Izrađen je i film za osobe sa oštećenjem vida i osobe sa oštećenjem sluha u cilju jačanja bezbjednosti i sigurnosti u slučaju požara, poplava i zemljotresa.
- ◆ *Obuka za postupanje prema osobama sa invaliditetom u hitnim situacijama*, 19. i 20. aprila 2023. godine u Regionalnom nastavnom centru Divulje u Splitu, na kojoj su učestvovali predstavnici nadležnih institucija i organizacija iz sistema zaštite i spašavanja Hrvatske, Slovenije i Crne Gore, te predstavnici udruženja osoba sa invaliditetom i same osobe sa invaliditetom kao predavači. Učesnici su se tokom dvodnevne obuke upoznali s načinom komunikacije i tehnikama evakuacije osoba koje imaju tjelesna oštećenja, oštećenja vida i sluha, kao i sa strategijama komunikacije i evakuacionim tehnikama sa osobama sa poremećajem iz spektra autizma i osobama sa mentalnim i intelektualnim teškoćama. Uz predavanja, na obuci su prezentovane simulacije situacija, kao i primjeri dobre prakse te smjernice za razvoj procedura. Iz Crne Gore na obuci su učestvovali predstavnici Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, Uprave policije, opštinske organizacije Crvenog krsta Bijelo Polje, službi zaštite i spašavanja Bar, Berane, Danilovgrad i Pljevlja, zdravstvenog i obrazovnog sektora, kao i predstavnici udruženja osoba sa invaliditetom.

- ◆ Pokazna vježba na temu *Postupanje prema osobama sa invaliditetom u hitnim situacijama*, 14. i 15. juna 2023. godine na širem području Centra za rehabilitaciju Rijeka – Podružnica Pulac u Republici Hrvatskoj. Na vježbi je demonstriran postupak spašavanja osoba sa invaliditetom na osnovu usvojenog znanja na obuci održanoj u Divuljama i implementacija Smjernica izrađenih kroz projekat SEE ME. Na vježbi su učestvovali službenici Ravnateljstva civilne zaštite Republike Hrvatske, projektni partneri iz Uprave za zaštitu i spašavanje Slovenije i Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a Crne Gore, predstavnici hitnih službi iz Hrvatske, Slovenije i Crne Gore, Postrojba civilne zaštite grada Rijeke, zaposleni i korisnici Centra za rehabilitaciju Rijeka – Podružnica Pulac. Tim iz Crne Gore (koji je brojao 17 učesnika) bio je sastavljen od predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje, vatrogasaca-spasilaca iz službi zaštite i spašavanja Berane, Bar, Danilovgrad i Pljevlja, iz zdravstvenog i obrazovnog sektora, kao i predstavnici NVO koji se bave osobama sa invaliditetom.
- ◆ *Radionica pod nazivom “Obuka operativnih jedinica za postupanje sa osobama sa invaliditetom u slučaju elementarnih nepogoda i drugih nesreća”*, 12. i 13. septembra 2023. godine u Podgorici. Ovoj aktivnosti prisustvovali su predstavnici Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a Crne Gore, predstavnici Ravnateljstva civilne zaštite MUP-a Republike Hrvatske, kao i predstavnici Uprave policije, službi zaštite i spašavanja, Crvenog krsta Crne Gore, Resursnog centra “1. jun” iz Podgorice, Dnevnog centra za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Herceg Novi, NVO i NVU koji se bave ovom problematikom. Kroz dvodnevni rad učesnici radionice su konstatovali da se pružanje pomoći OSI u slučaju elementarnih nepogoda i drugih nesreća mora unaprijediti, prije svega, kroz izmjene i dopune zakonske legislative i izrade standardnih operativnih procedura, koje su neophodne za brz i efikasan odgovor u slučaju vanrednih događaja. Tokom radionice prezentovane su potrebe osoba sa oštećenjem vida, sluha, intelektualnim smetnjama, kao i potrebe osoba oboljelih od multiple skleroze i iz spektra autizma, kao i njihovim specifičnostima tokom spašavanja u hitnim situacijama.
- ◆ *Studijska posjeta Vatrogasnoj Akademiji u Varšavi*, 19. i 20. septembra 2023. godine predstavlja posljednju aktivnost koja je sprovedena u okviru ovog projekta. Na njoj je iz Crne Gore učestvovalo pet službenika Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a i predstavnik Službe zaštite i spašavanja Danilovgrad.

5.4.3. Projekat X-STOCK – Poboljšanje prekogranične pripremljenosti kroz zajedničko upravljanje zalihama u jugoistočnoj Evropi

Završen je **projekat X-STOCK – Poboljšanje prekogranične pripremljenosti kroz zajedničko upravljanje zalihama u jugoistočnoj Evropi**, koji je počeo sa realizacijom 1. aprila 2021. godine i trajao je 27 mjeseci. Konzorcijum koji je implementirao projekat činilo je devet organizacija, i to iz Crne Gore (Crveni krst Crne Gore i Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a), Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvatske, Bugarske, Austrije i Međunarodna federacija društava Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca. Koordinator projekta bio je Crveni krst Austrije. Sredstva koja su bila opredijeljena za realizaciju projekta iznosila su 579.057,25 eura od čega je EU finansirala 492.198,66 eura. Opredijeljena sredstva za Crnu Goru iznosila su 40.934,77 €. Specifični cilj X-STOCK projekta bilo je unapređenje prekograničnog upravljanja katastrofama u Bugarskoj, Hrvatskoj, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji putem poboljšanja prekogranične pripremljenosti kroz zajedničko upravljanje zalihama.

U 2023. godini (18. aprila 2023. godine) održana je *regionalna štabna vježba na temu pružanja međunarodne pomoći u slučaju katastrofa*, na kojoj su uvježbavane procedure pružanja pomoći i upotreba softvera izrađenog kroz ovaj projekat. Softver je napravljen za prikupljanje podataka i klasifikaciju artikala u magacinima subjekata zaštite i spašavanja i humanitarne pomoći u zemljama učesnicama projekta, a koji se mogu koristiti kao pomoć drugim državama u slučaju katastrofa. Na vježbi su iz Crne Gore učestvovali predstavnici Crvenog krsta Crne Gore i Direktorata za zaštitu i spašavanje.

5.4.4. Projekat – Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa

Završeno je sa realizacijom projekta izrade **Procjene sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore** finansiranog od Evropske komisije-Generalnog direktorata za evropsku civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći (DG ECHO) kroz poziv za „Pojedinačne grantove državama za upravljanje rizikom od katastrofa (Track 1)“.

Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa, zajedno sa Procjenom rizika od katastrofa, su centralne komponente opšteg procesa koji dalje identifikuje sposobnosti, kapacitete i resurse koji su na raspolaganju za smanjenje nivoa identifikovanih rizika, ili potencijalnog efekta katastrofe, i odnose se na: planiranje mjera za ublažavanje odgovarajućih rizika (sposobnost planiranja), praćenje i pregled opasnosti, rizika i osjetljivosti (ranjivosti), kao i na konsultacije i saopštenje nalaza i rezultata.

Podizanjem svijesti i razumijevanjem rizika sa kojima se država suočava, donosioci odluka, zainteresovane strane i drugi subjekti u sistemu zaštite i spašavanja su u boljoj poziciji da se dogovore o tome koje preventivne mjere da preduzmu i kako da se pripreme da bi izbjegli najteže posljedice prirodnih, kao i katastrofa koje je prouzrokovao čovjek.

Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa sadrži informacije i podatke o tehničkim, finansijskim i administrativnim kapacitetima u Crnoj Gori za vršenje adekvatne procjene rizika, planiranje upravljanja rizicima za prevenciju i pripravnost i mjere za prevenciju i pripravnost rizika. Mjere prevencije i pripravnosti su jasno identifikovane u navedenom dokumentu zajedno sa informacijama o nadležnim organima, organima učesnicima i njihovim zadacima, rasporedom mjera (rokovi, faze), finansijskim i materijalnim sredstvima za planiranje mjera i prioritetima mjera i konsolidovanom bazom podataka o rizicima koji utiču na Crnu Goru.

Na izradi ovog dokumenta radila je Radna grupa koju su sačinjavala 84 eksperta iz različitih državnih organa, organa državne uprave i akademske zajednice.

U okviru Radne grupe formiralo se devet radnih podgrupa koje su izvršile detaljnu analizu tehničkih, finansijskih i administrativnih kapaciteta vezanih za sljedeće rizike:

- ✚ geološki rizici (zemljotres, klizišta, odroni);
- ✚ klimatske promjene (olujne vremenske nepogode, suše, hladni talas i sniježne padavine);
- ✚ poplave;
- ✚ šumski požari i požari na otvorenom prostoru;
- ✚ zarazne bolesti ljudi/epidemije;
- ✚ zarazne bolesti biljaka/epifitotije i zarazne bolesti životinja/epizootije;
- ✚ tehničko-tehnološke nesreće;
- ✚ radijacione/nuklearne nesreće;
- ✚ rizici u privrednim i vanprivrednim objektima i ustanovama – kritična infrastruktura (energetika, saobraćaj, snabdijevanje vodom, zdravstvo, finansije, elektronske komunikacije i informaciono-komunikacione tehnologije, zaštita životne sredine,

funkcionisanje državnih organa, nesreće u drumskom, željezničkom, pomorskom, riječnom i vazдушnom saobraćaju).

Ukupan budžet projekta bio je 652.420,00 €, a projekat je implementiran od 1. aprila 2022. godine do 30. septembra 2023. godine (18 mjeseci).

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ Četvrti tehnički sastanak održan je 16. februara 2023. godine u prostorijama Instituta za javno zdravlje. Na sastanku je u obliku prezentacija svaka radna podgrupa predstavila svoj napredak koji se tiče rada na Sažetku i Posebnom dijelu Procjene sposobnosti.
- ◆ Četvrti konsolidacioni sastanak održan je u periodu od 29. do 31. marta 2023. godine u Baru. Na sastanku je u obliku prezentacija svaka radna podgrupa predstavila svoj napredak koji se tiče rada na Sažetku, te prikazala finalno stanje po pitanju svakog obrađivanog rizika kada su u pitanju finansijski, tehnički i administrativni kapaciteti kojima raspolaže Crna Gora na polju zaštite i spašavanja.
- ◆ Održavana je stalna komunikacija, kao i niz sastanaka između članova svih radnih podgrupa sa ekspertima za GIS i IT u vezi Baze podataka, njenog izgleda, specifikacija i drugih kako tehničkih tako i suštinskih detalja što je rezultiralo finalnim proizvodom koji je ispunio očekivanja svih članova Radne grupe.
- ◆ Peti tehnički sastanak na kojem su koordinatori svih radnih podgrupa predstavili rezultate popunjavanja Baze podataka, održan je 27. juna 2023. godine, u prostorijama Instituta za javno zdravlje Crne Gore.
- ◆ Završen je proces katalogizacije dokumenta Procjene sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore.
- ◆ Konačna, štampana verzija dokumenta, kao i prevod Sažetka, koji je poslat na uvid Evropskoj komisiji, predstavljeni su na Završnom sastanku, 22. septembra 2023. godine, u Podgorici.
- ◆ Takođe, tokom 2023. godine radilo se i na izradi Četvrtog i Petog kvartalnog tehničkog izvještaja za dostavljanje Evropskoj komisiji, koji sadrži informacije o napretku u sprovođenju projektnih aktivnosti, kao i Finalnog izvještaja o projektnim aktivnostima.

5.4.5. Projekat „Nepogode ne poznaju granice 2“

Završen je projekat „Nepogode ne poznaju granice 2“. Projekat se realizovao od 1. marta 2021. godine do 29. decembra 2023. godine, a realizovali su ga FORS Montenegro – Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore, vodeći partner u Crnoj Gori i Prefektura Skadar, partner u Republici Albaniji.

Cilj projekta bio je jačanje kapaciteta ljudi, institucija i službi koji se bave poslovima zaštite i spašavanja za smanjenje rizika od katastrofa kroz edukaciju i podizanje nivoa svijesti građana, modernizaciju opreme i unapređenje saradnje u cilnom području. Projekat je finansirala Evropska unija u okviru IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014–2020, a u Crnoj Gori kofinansiralo Ministarstvo javne uprave. Ukupna vrijednost projekta iznosila je oko 530.000 €, od čega je EU finansirala skoro 452.000 € ili 85% troškova. Vrijednost projekta za Crnu Goru iznosila je skoro 350.000 € od čega je doprinos EU bio oko 297.000 €.

Glavne ciljne grupe projekta u Crnoj Gori bile su opštinske službe zaštite i spašavanja, Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a Crne Gore i Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore.

Projekat je uključivao sljedeće aktivnosti: nabavku opreme, prekogranične obuke, terenske vježbe i radionice za zaposlene u službama i institucijama koje se bave zaštitom i spašavanjem, konferenciju o jačanju sistema zaštite i spašavanja, obuke vezane za prognoziranje i sistem ranog upozorenja, kampanju informisanja stanovništva o rizicima od poplava, požara i smanjenju rizika od nepogoda, radionice za učenike osnovnih i srednjih škola, vježbe evakuacije i dr.

Kroz projekat je za službe zaštite i spašavanja iz Andrijevice, Berana, Plava, Gusinja, Petnjice, Rožaja, Bara i Ulcinja nabavljena oprema vrijednosti 102.552,00 eura, koja je uključivala vatrogasna odijela za prilaz vatri, vatrogasne čizme, kacige, rukavice, opasače, crijeva i pumpe za vodu, suva odijela, izolacioni aparat i maske za izolacione aparate, ručne lampe, Tetra sistem radio veze i dron sa termalnom kamerom. Takođe, kroz projekat je za Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore nabavljena oprema vrijednosti 38.000,00 eura.

5.4.6. Višekorisnički IPA projekat „Jačanje kapaciteta za pripremu i odgovor na radijacione i nuklearne vanredne situacije u zemljama zapadnog Balkana (JRODOS)”

Implementacijom *Višekorisničkog IPA projekta Evropske komisije koji se realizovao u Crnoj Gori u periodu od 2020. do 2023. godine „EuropeAid/140203/DH/SER/MULTI – Jačanje kapaciteta zemalja Zapadnog Balkana za pripremu i odgovor u slučaju radijacionih i nuklearnih vanrednih situacija, tehnička pomoć za donosioc odluka“ („Strengthening the Capacity of the Western Balkans for Radiological and Nuclear Emergency Preparedness and Response: Technical Support for Decision Making“)*, uspostavljen je sistem JRODOS koji će pomoći Crnoj Gori da prati stanje i donosi odluke u slučaju radijacione ili nuklearne hitne situacije. Sistem JRODOS pruža podršku nacionalnim institucijama u odlučivanju i davanju preporuka (mjera) stanovništvu u slučaju vanredne izloženosti usljed radijacione i/ili nuklearne hitne situacije. Aktivnost uspostavljanja ovog sistema proističe iz Pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika i zaštita od zračenja, a planirana je i Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za period 2018-2023. godine. Projekat je zvanično završen u junu 2023. godine na sastanku u Ohridu, a od najvažnijih aktivnosti tokom godine izdvajamo sljedeće:

- ◆ *Nacionalna štabna vježba*, održana je 27. i 28. februara 2023. godine, u prostorijama Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, sa ciljem testiranja odgovora na prekogranično ispuštanje radioaktivnosti korišćenjem JRODOS sistema. Na nacionalnoj vježbi učestvovali su predstavnici: Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Agencije za zaštitu životne sredine, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju i Centra za ekotoksikološka ispitivanja (CETI), kao i predstavnik ENCO-consulting iz Beča. Na vježbi je simuliran odgovor sistema na prekogranično širenje radioaktivnosti usljed akcidenta na nuklearnoj elektrani „Kozloduj“ u Bugarskoj korišćenjem meteoroloških podataka iz različitih izvora. Izvršena je radijaciona procjena uticaja na Crnu Goru u hitnoj fazi vanrednog događaja (prije ispuštanja, za vrijeme ispuštanja i prvih 48 sati). Formulirane su preporuke za donosioc odluka i preporuke i mjere za stanovništvo u hitnoj fazi ispuštanja radioaktivnosti.
- ◆ Regionalni trening za osnovne operacije sistema za podršku u odlučivanju JRODOS-a za donosioc odluka i učesnike projekta sproveden je 25. i 26. aprila 2023. godine, u prostorijama Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma u Podgorici, u organizaciji Konzorcijuma ENCO Consulting iz Beča i Instituta za tehnologiju iz

Karlsruhe – Njemačka KIT i Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Na treningu su učestvovali predstavnici zemalja učesnika projekta: iz Srbije, Sjeverne Makedonije, Albanije, Kosova, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Iz Crne Gore učestvovali su članovi JRODOS tim-a⁷. Shodno Agendi predstavljen je rad JRODOS sistema i njegova primjena, kao podrška u odlučivanju donosiocima odluka u slučaju radijacionih i nuklearnih nesreća. Korišćenjem meteoroloških podataka (NOMADS WEATHER DATA) dat je odgovor na zadati scenario „nuklearni akcident“ korišćenjem modela JRODOS platforme. Predstavljen je i Nacrt trening programa.

- ◆ Završni sastanak i radionica sa temom oglašavanje završetka ovog projekta održani su od 13. do 15. juna 2023. godine u Ohridu. Sastanku i radionici su prisustvovali predstavnici: Crne Gore, Srbije, Sjeverne Makedonije, Albanije, Bosne i Hercegovine i Kosova, kao i predstavnici Konzorcijuma ENCO Consulting iz Beča. Na sastanku je bilo riječi o trogodišnjoj implementaciji projekta, naučenim lekcijama i razmjeni dobre prakse. Na radionici su sve zemlje korisnice projekta prezentovale svoja iskustva i naučene lekcije iz trogodišnjeg perioda. Bilo je riječi i o regionalnoj saradnji i potpisivanju bilateralnih sporazuma radi razmjene podataka i što uspješnijeg rada na ovom sistemu, razmjeni dobre prakse među državama, obezbjeđivanju razmjene informacija iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i važnosti razvoja nacionalnih strategija i planova u skladu sa tekućim prijetnjama i izazovima. Na sastanku je realizovano i uključenje predstavnika KIT Instituta iz Njemačke i predstavnika Evropske komisije. Iako je ovim sastankom u Ohridu i finalno završena implementacija ovog trogodišnjeg projekta čiji je cilj uspješno realizovan – uspostavljen je sistema JRODOS, u periodu nakon finalnog sastanka nastavljene su aktivnosti JRODOS tima na prognozama i modeliranju disperzije radioaktivnosti, s obzirom na vođenje borbi oko nuklearki u Ukrajini i eventualne radijacione prijetnje. Za ove prognoze korišćeni su dnevni numeričko meteo prognostički podaci koji se svakodnevno koriste i proizvode u Odsjeku za numeričko modeliranje, satelitsku i radarsku meteorologiju Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju.
- ◆ Simulacije korisnika JRODOS sistema (manje vježbe simulacije) pod vođstvom predstavnika Konzorcijuma Instituta za tehnologiju iz Karlsruhea iz Njemačke (RODOS User Group (RUG) small exercise) uz korišćenje meteoroloških podataka (NOMADS WEATHER DATA), sprovedene su od 12. do 26. septembra 2023. godine. Crnogorski JRODOS tim je realizovao vježbu 26. septembra.
- ◆ Onlajn sastanak (Webex meeting) korisnika JRODOS sistem-a sa predstavnicima Konzorcijuma, na kojem su predstavljeni rezultati simulacija – manjih vježbi, održan je 25. oktobra 2023. godine.

5.4.7. Višekorisnički IPA program koji se odnosi na zaštitu od poplava i upravljanje rizikom od šumskih požara – IPA FF

Višekorisnički IPA program koji se odnosi na zaštitu od poplava i upravljanje rizikom od šumskih požara – IPA FF počeo je sa realizacijom 15. novembra 2020. godine i traje do 30. aprila 2024. godine, a države korisnice programa su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija i Turska. Konzorcijum koji implementira program čine: Odsjek

⁷ JRODOS tim čine predstavnici Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstva unutrašnjih poslova – Direktorata za zaštitu i spašavanje, Agencije za zaštitu životne sredine, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore i DOO CETI.

za civilnu zaštitu Republike Italije (DPC) – vodeći partner, Uprava Republike Slovenije za civilnu zaštitu i humanitarnu pomoć (URSZR), švedska Agencija za vanredne situacije (MSB), Generalni inspektorat za vanredne situacije MUP-a Rumunije (IGSU), Vatrogasno-spasilačka brigada Moravsko-šleskog regiona (FRB-MSR), APELL Nacionalni centar za upravljanje katastrofama iz Rumunije i italijanska istraživačka fondacija za praćenje stanja životne sredine (CIMA Research Foundation). Ukupan budžet programa je 5 miliona eura. Opšti cilj projekta je jačanje regionalne saradnje i razmjena najboljih praksi iz oblasti zaštite od poplava i šumskih požara, podrška zemljama korisnicama programa u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i pomoć u dostizanju standarda i praksi EU u oblasti civilne zaštite.

Program se sastoji od dvije komponente:

- ◆ **Komponenta 1 (poplave):** poboljšati pravni i institucionalni okvir vezano za EU Direktivu o poplavama (“EUFD”) i institucionalnu saradnju među svim akterima uključenim u realizaciju EUFD;
- ◆ **Komponenta 2 (šumski požari):** poboljšati prevenciju, pripremljenost i kapacitet za pružanje odgovora na šumske požare na nacionalnom, regionalnom i EU nivou.

Program ima sedam radnih paketa, podijeljenih na dvije komponente:

- ✚ **1.1:** Povećati kapacitet za izradu Planova upravljanja rizikom od poplava na osnovu dobrih praksi država članica EU i u skladu sa EUFD.
- ✚ **1.2:** Izgradnja kapaciteta za izradu zajedničkih prekograničnih Planova upravljanja rizicima od poplava.
- ✚ **1.3:** Izrada postupaka i sporazuma za uključivanje ranog upozoravanja u lokalne/nacionalne planove zaštite i spašavanja.
- ✚ **2.1:** Pružanje tehničke podrške za izradu procjena rizika i sposobnosti upravljanja rizicima za šumske požare.
- ✚ **2.2:** Uspostaviti, opremiti i obučiti module civilne zaštite za gašenje šumskih požara sa zemlje u skladu sa Aneksom II *Sprovedbena odluka Komisije kojom se utvrđuju pravila za sprovođenje Odluke broj 1313/2013/EU Evropskog Parlamenta i Savjeta o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu* i ukidanje *Odluke Komisije 2004/277/EZ, Euratom i 2007/606/EZ, Euratom (2014/762/EU)*.
- ✚ **2.3:** Uspostaviti prekogranične protokole i koncept podrške zemlje domaćina (HNS) shodno *EU Smjernicama za Podršku zemlje domaćina*, sa ciljem osiguranja brzog i efikasnog raspoređivanja modula civilne zaštite u slučaju šumskih požara.
- ✚ **2.4:** Organizovati regionalne štabne i terenske vježbe za razvijene module sa učešćem istih tipova modula iz država učesnica Mehanizama Unije za civilnu zaštitu.

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ Prva planska konferencija za pripremu terenske vježbe na temu gašenja šumskih požara, od 28. do 30. marta 2023. godine u Bukureštu (Radni paket 2.4 – *Organizovati regionalne štabne i terenske vježbe za razvijene module sa učešćem istih tipova modula iz država učesnica Mehanizama Unije za civilnu zaštitu*).
- ◆ Trening „Mapiranje rizika od šumskih požara“ u okviru Radnog paketa 2.1 – *Pružanje tehničke podrške za izradu procjena rizika i sposobnosti upravljanja rizicima za šumske požare*, 13. aprila 2023. godine u Podgorici. Pored ovog treninga održano je i nekoliko onlajn treninga.
- ◆ Obuka na temu „Prekogranični protokoli i podrška zemlje domaćina“, u okviru Radnog paketa 2.3 – *Uspostaviti prekogranične protokole i koncept podrške zemlje domaćina (HNS)*, 24. i 25. aprila 2023. godine u Podgorici, za predstavnike Direktorata za zaštitu i

- spašavanje MUP-a, Uprave policije, Ministarstva vanjskih poslova i opštinskih službi zaštite i spašavanja (Bar i Danilograd).
- ◆ Regionalna radionica na temu „*Identifikacija nedostataka i ograničenja za implementaciju prekograničnih planova za upravljanje rizicima od poplava*“, 26. i 27. aprila 2023. godine u Podgorici, u okviru Radnog paketa 1.2 – *Izgradnja kapaciteta za izradu zajedničkih prekograničnih Planova upravljanja rizicima od poplava*.
 - ◆ *Glavna planska konferencija za pripremu terenske vježbe na temu gašenja šumskih požara, od 23. do 25. maja 2023. godine u Skoplju (Radni paket 2.4 – Organizovati regionalne štabne i terenske vježbe za razvijene module sa učešćem istih tipova modula iz država učesnica Mehanizama Unije za civilnu zaštitu)*.
 - ◆ *Finalna planska konferencija za pripremu terenske vježbe na temu gašenja šumskih požara i štabna vježba, od 4. do 6. jula 2023. godine u Skoplju (Radni paket 2.4 – Organizovati regionalne štabne i terenske vježbe za razvijene module sa učešćem istih tipova modula iz država učesnica Mehanizama Unije za civilnu zaštitu)*.
 - ◆ *Obuka za trenere, 7. i 8. septembra 2023. godine u Podgorici, u okviru Radnog paketa 1.3 – Izrada postupaka i sporazuma za uključivanje ranog upozoravanja u lokalne/nacionalne planove zaštite i spašavanja*.
 - ◆ *Radionica/obuka, 3. i 4. oktobra 2023. godine u Albaniji, u okviru Radnog paketa 2.1 – Pružanje tehničke podrške za izradu procjena rizika i sposobnosti upravljanja rizicima za šumske požare*. Na radionici su predstavljeni rezultati svake države u vezi sa GIS mapiranjem pilot područja ugroženog od šumskog požara (učestvovala su dva predstavnika iz Crne Gore, iz Direktorata za zaštitu i spašavanje i Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju).
 - ◆ *Obuka za GFFF module, od 10. do 13. oktobra 2023. godine, u okviru Radnog paketa 2.2 – Uspostaviti, opremiti i obučiti module civilne zaštite za gašenje šumskih požara sa zemlje – GFFF modul* (učestvovala su dva predstavnika Crne Gore, iz službi zaštite i spašavanja Bar i Ulcinj).
 - ◆ *Sastanci/radionica na temu „Omogućavanje uspostavljanja multinacionalnih savjeta i organa za riječne slivove*”, a u vezi sa pilot područjem Skadarskog jezera i rijeke Bojane, koji je predložen u okviru Radnog paketa 1.2 – *Izgradnja kapaciteta za izradu zajedničkih prekograničnih Planova upravljanja rizicima od poplava* i odnosi se na prekograničnu saradnju u upravljanju rizicima od poplava. Na ovim sastancima/radionici pored predstavnika Konzorcijuma koji implementira program učestvovali su predstavnici nadležnih institucija iz Crne Gore (sa nacionalnog i lokalnog nivoa) i Albanije.
 - ◆ *Sastanak Upravnog odbora, 15. decembra 2023. godine u Milanu.*
 - ◆ *Započelo se sa aktivnostima na pripremi takmičenja srednjih škola na temu smanjenja rizika od šumskih požara. Odabrane su srednje škole i formirani školski timovi sa mentorima koji će učestvovati na takmičenju na temu šumskih požara. U pitanju su tri srednje škole u Podgorici (Medicinska, Ekonomska i Građevinska škola) i jedna u Baru (Ekonomsko-gostiteljska škola).*

5.4.8. Projekat izgradnje kapaciteta za smanjenje rizika od katastrofa kroz Nacionalni informacioni sistem za šumske požare (NFFIS) i Smanjenje rizika od katastrofa zasnovano na rješenjima iz ekosistema (ECO-DRR)

Načelni sporazum u svrhu **projekta izgradnje kapaciteta za smanjenje rizika od katastrofa kroz Nacionalni informacijski sistem za šumske požare (NFFIS) i smanjenje rizika od katastrofa zasnovano na rješenjima iz ekosistema (ECO-DRR)** potpisan je 22. oktobra 2020. godine sa japanskom Agencijom za međunarodnu saradnju (JICA) i od 2. marta 2021. godine zvanično su započele aktivnosti na projektu koje će biti realizovane tokom narednog petogodišnjeg perioda.

NFFIS je integrisani Web-GIS sistem za prevenciju od požara i rano upozoravanje, koji obuhvata razmjenu informacija između relevantnih agencija. Kombinovanjem satelitskih i meteoroloških informacija podržano topografskim kartama i drugim geografski baziranim informacijama moguće je pratiti i procijeniti gdje će vjerovatno doći do požara, koliko se požari lako šire i koliko je suvo područje. Ove informacije mogu da se koriste za rano upozoravanje, prevenciju i odgovor na požare.

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ JICA je angažovala kompaniju Winsoft na period od 15 mjeseci, koja je zaključno sa 31. majem 2023. godine u skladu sa NFFIS Metodologijom izradila softver i pripremila za probnu upotrebu tokom „ljetnje požarne sezone“ – MEFFIS. *Uvođenje savremenog MEFFIS-a u sistem zaštite i spašavanja Crne Gore značajno će unaprijediti sistem javljanja i obavještanja i uopšte upravljanja zaštitom i spašavanjem od šumskih požara.* Meteorološki indeks požara FWI – NFFIS svakodnevno izračunava FWI na osnovu meteoroloških elemenata za datu oblast (temperature vazduha, relativne vlažnosti vazduha, brzine vjetra i količine padavina) koje svakodnevno dobija sa automatskih meteoroloških stanica (AMS) Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore. Mapa suvoće vegetacije prikazuje stanje vegetacije kao gorive materije, odnosno komponente opasnosti od požara koja se odnosi na stepen vjerovatnoće paljenja i širenja požara.
- ◆ Radionica u okviru koje je prikazan Nacionalni informacijski sistem za šumske požare (NFFIS) kao produkt ovog projekta održana je 13. marta 2023. godine.
- ◆ Izvršen je obilazak lokacije u Ulcinju – Velika plaža, 14. marta 2023. godine na kojoj su primijenjena rješenja Eco-DRR-a.
- ◆ Uručena je donacija JICA-e Zavodu za hidrometeorologiju i seizmologiju, u vidu automatskih meteoroloških stanica (AWS), 28. marta 2023. godine.
- ◆ Prezentovan je MEFFIS na sastanku Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje, 20. jula 2023. godine, kao i na radionici *Upravljanje požarima u zaštićenim područjima*, 25. jula 2023. godine.
- ◆ Dodijeljeni su sertifikati polaznicima obuke za korišćenje MEFFIS sistema, 26. jula 2023. godine. Obuku je uspješno završilo 30 polaznika (predstavnicima Direktorata za zaštitu i spašavanje, Uprave za gazdovanje šumama i lovištima i Nacionalnih parkova Crne Gore). Obuku za trenere završila su tri polaznika. Ukupno je sprovedeno 7 obuka. Trenutno na MEFFIS-u rade tri službenika Direktorata za zaštitu i spašavanje.
- ◆ Održani su sastanci sa predstavnicima JICA-e u vezi nastavka projektnih aktivnosti i izvršen je obilazak klizišta u Kolašinu, 13. i 14. septembra 2023. godine.
- ◆ Realizovana je studijska posjeta Japanu, od 8. do 22. oktobra 2023. godine na temu prevencije i ublažavanja katastrofa primjenom Eko rješenja i rješenja zasnovanih na prirodi (Eco-DRR). Ovo je bila i prilika i za održavanje nekoliko projektnih sastanaka.
- ◆ Održan je kurs na temu prevencije i ublažavanja katastrofa primjenom Eko rješenja i rješenja zasnovanih na prirodi (Eco-DRR), od 15. do 28. oktobra 2023. godine u Japanu, na kojem je učestvovao jedan službenik Direktorata za zaštitu i spašavanje. On je polaznicima kursa predstavio rješenja i iskustva koja su u dosadašnjem periodu sprovedena

u našoj zemlji, dok su posljednjeg dana kursa polaznici imali za zadatak da naprave Akcioni plan o aktivnostima koje bi se u budućnosti sprovodile u našoj zemlji na ovu temu.

- ◆ Seminar na temu *Eco-DRR kroz Održivi šumski menadžment*, održan je od 31. oktobra do 3. novembra 2023. godine u Skoplju.
- ◆ Sastanak Grupe za tehničku saradnju (TCG), održan je 17. novembra 2023. godine. Takođe, tokom 2023. godine redovno su se održavali sastanci projektnih partnera.

5.4.9. Projekat RESCOMM – RESilient COMMunities (Otporne zajednice)

Direktorat za zaštitu i spašavanje, opština Danilovgrad (vodeći partner), Sarajevska regionalna razvojna agencija i Kantonalna uprava civilne zaštite Sarajevo započeli su 1. maja 2022. godine sa realizacijom dvogodišnjeg projekta **RESCOMM – RESilient COMMunities (Otporne zajednice)**, koji se implementira u okviru Programa prekogranične saradnje BiH – Crna Gora.

Ukupna vrijednost projekta je 557.900,79 €, od čega Evropska unija finansira 467.000 € (83,71 %). Budžet Direktorata za zaštitu i spašavanje je 95.000,00 €.

Glavne aktivnosti na projektu su: adaptacija potkrovlja Regionalnog trening centra u Danilovgradu i nabavka opreme za ovaj regionalni centar, nabavka opreme za 5 manje razvijenih opština u Crnoj Gori, nabavka lične zaštitne opreme za vatrogasce-spasioce u Danilovgradu, izrada Analize, Preporuka i Vodiča za zajedničke intervencije u nesrećama, organizacija treninga za vatrogasce-spasioce, sprovođenje zajedničke terenske vježbe i izrada promotivnog materijala.

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ Nabavljeni su kompleti lične zaštitne opreme za protivpožarno spašavanje za pet službi zaštite i spašavanja u manje razvijenim opštinama u Crnoj Gori (Mojkovac, Kolašin, Šavnik, Berane i Petnjica) i za opštinu Danilovgrad, vrijednosti 74.745,00 eura. Nabavkom opreme obezbjeđuje se kvalitetniji i adekvatniji odgovor i reagovanje službi zaštite i spašavanja u slučaju elementarnih nepogoda, požara na otvorenom prostoru i sl., a naći će praktičnu primjenu i za obuku polaznika iz oblasti zaštite i spašavanja. Za potrebe Službe zaštite i spašavanja Danilovgrad nabavljen je razvalni alat, namještaj za Regionalni centar za obuku u Danilovgradu i oprema za teretanu. Takođe, završena je i adaptacija potkrovlja Regionalnog centra u Danilovgradu. Vrijednost radova je oko 36.957,00 eura.
- ◆ Sprovedene su obuke na brzim vodama i za pružanje prve pomoći u vanbolničkim uslovima za po 10 spasilaca iz dvije države (Crne Gore i Bosne i Hercegovine).
- ◆ Radilo se na izradi zajedničkog Plana obuka na temu zaštite i spašavanja, a u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Takođe, pripremljen je i propagadni materijal u cilju podizanja svijesti građana o zaštiti i spašavanju u slučaju požara.
- ◆ Izrađeno je 900 promotivnih flajera, na teme „Kako reagovati u slučaju poplava“, „Kako reagovati u slučaju požara“ i „Kako reagovati u slučaju zemljotresa“.
- ◆ Izrađena su tri dokumenta koja se odnose na: analizu kapaciteta službi koje se bave zaštitom i spašavanje u Crnoj Gori sa akcentom na opasnost od požara; preporuke za unapređenje kapaciteta službi koje se bave zaštitom i spašavanjem u prekograničnom području i smjernice za zajedničke intervencije u slučaju katastrofa izazvanih klimatskim promjenama sa akcentom na opasnosti od požara.
- ◆ U završnoj fazi je izrada tri promotivna videa pod sljedećim nazivima „Kako reagovati u slučaju poplava“, „Kako reagovati u slučaju požara“ i „Kako reagovati u slučaju zemljotresa“.

5.4.10. Projekat „Zajednički odgovor“

Projekat „Zajednički odgovor“ počeo je sa realizacijom 1. jula 2022. godine i predviđeno je da traje do 30. juna 2024. godine. Projekat u Crnoj Gori sprovodi FORS Montenegro u partnerstvu sa Upravom za civilnu zaštitu i vatrogastvo Hercegovačko-neretvanske županije/kantona, koja je vodeći partner na projektu i Udruženjem za preduzetništvo i posao LiNK Mostar.

Opšti cilj projekta je doprinijeti unapređenju sistema prevencije, intervencije i procesa oporavka od katastrofa uzrokovanih klimatskim promjenama u prekograničnom području Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Projekat finansira Evropska unija posredstvom Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini, u okviru IPA Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora, a u Crnoj Gori kofinansira Ministarstvo javne uprave. Ukupna vrijednost projekta je preko 590.000 €, od čega je EU obezbijedila oko 490.000 € bespovratnih sredstava. Vrijednost projekta za Crnu Goru iznosi oko 255.000 €, od čega je doprinos EU 213.000 €.

Glavne projektne aktivnosti uključuju nabavku opreme, organizovanje obuka i vježbi vezanih za unapređenje pripremljenosti za odgovor na različite vrste nepogoda, kampanju informisanja i edukacije stanovništva o glavnim rizicima u prekograničnom području i jačanje prekogranične saradnje u ovoj oblasti.

Do sada je u okviru projekta za službe zaštite i spašavanja iz Nikšića, Žabljaka, Plužina i Pljevalja, kao i za Gorsku službu spašavanja Crne Gore, nabavljena oprema vrijednosti oko 92.000,00 eura, koja uključuje vatrogasna odijela za prilaz vatri, vatrogasne čizme i rukavice, potkape, ronilačku opremu, dron sa termalnom kamerom, *Tetra* sistem radio veze i alpinističku opremu.

5.4.11. Projekat “Razvijanje pametnih šuma”

Opština Bar zajedno sa Opštinom Skadar i vodećim partnerom NVO Flag sprovodi projekat “Razvijanje pametnih šuma (BUILD SMART FORESTS)” koji se finansira iz programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020. Projekat je započeo sa realizacijom 1. marta 2023. godine i predviđeno je da traje 30 mjeseci. Ukupan budžet projekta je 495.000,00 € (donacija: 85%, kofinansiranje: 15%), dok budžet za Opštinu Bar iznosi 194.038,96 € (donacija: 85%, kofinansiranje: 15%).

Glavni cilj projekta je unapređenje zaštite ekoloških resursa u jezerskim i planinskim područjima. Projektom će se uspostaviti jedinstveni međuopštinski sistem za rano otkrivanje šumskih požara i njihovo sprečavanje.

Aktivnosti projekta podrazumijevaju:

- ✚ Kreiranje Operativnog plana i određivanje glavnih tačaka na lokalitetima u Baru i Skadru na kojima će se postaviti fotonaponski senzori radi blagovremenog otkrivanja požara kao dio sistema za njihovu ranu detekciju.
- ✚ Uvođenje sistema za ranu detekciju šumskih požara.
- ✚ Nabavku specijalnih dronova za nadzor u slučaju požara.
- ✚ Obuku pripadnika službi zaštite i spašavanja / vatrogasnih jedinica u opštinama Bar i Skadar.
- ✚ Kreiranje zajedničkog plan za upravljanje rizikom i razvijanje seta mjera za odgovor na prirodne prekogranične katastrofe.

- ✦ Uspostavljanje dobrovoljnog sistema, organizacija posebne obuke za volontere i nabavka protivpožarne opreme za volontere (aparata za gašenje požara i sl.).
- ✦ Kampanja u lokalnim školama o zaštiti od požara i njihovoj prevenciji.

Za sada kao rezultat imamo izrađen Operativni plan za postavljanje sistema za ranu detekciju šumskih požara za Opštine Bar i Skadar.

Opština Bar je započela sa uvođenjem sistema za ranu detekciju šumskih požara na način što je raspisan tender za nabavku sistema u Baru (local open procedure) koji je otvoren do 15. marta 2024. godine. Prethodno je, kroz Operativni plan detaljno analiziran način na koji se uvode ovi sistemi. Sistem u Baru se uvodi na način što se postavlja fotonaponski sensor (kamera) na brdu Volujica pored Bara na postojećoj infrastrukturi Radio difuznog centra, a monitoring stanica će biti u prostorijama Službe zaštite i spašavanja. Neophodno je da kamera bude fokusirana prema okolnim brdima, a softver treba da uz pomoć veštačke inteligencije detektuje požar i alarmira monitoring centar. Moraju biti ispoštovane sve norme koje se tiču zaštite podataka o ličnosti (zamagljena lica, zamagljene tablice, da bude pasivna mrežna oprema itd). Sistem treba da bude instaliran do kraja 2024 godine.

5.4.12. Projekat RESILIENT BORDER – Unapređenje kapaciteta za prevenciju, pripremu i odgovor na katastrofe – Otporna granica

Projekat **RESILIENT BORDER** – Unapređenje kapaciteta za prevenciju, pripremu i odgovor na katastrofe – Otporna granica, odobren je u okviru IPA II programa prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora (2014–2020). Ukupna vrijednost projekta je 586.976,36 eura. Projekat traje 24 mjeseca, od 1. marta 2022. godine do 29. februara 2024. godine.

Opšti cilj projekta je poboljšati sistem prevencije i upravljanja rizicima kako bi se povećala otpornost na prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim faktorom na području Zapadnohercegovačke županije i Opštine Herceg Novi. Postignuti rezultati projekta su :

- ◆ Uspostavljena zajednička saradnja za poboljšanje prekograničnog upravljanja katastrofama. Preko 30 članova radne grupe učestvovalo je na 3 radionice za izradu procjena rizika i akcijskih planova i izgradilo kapacitete za pisanje strateških dokumenata. Održana studijska posjeta Republici Hrvatskoj, od 31. maja do 2. juna 2023. godine s ciljem prenosa znanja i upoznavanja s dobrim EU praksama. Izrađena Procjena rizika sa akcijskim planom za opštine iz projektnog područja.
- ◆ Ojačani kapaciteti hitnih službi. Više od 30 pripadnika hitnih službi prošlo je 5 modula dvodnevni obuka u periodu od mjeseca maja do decembra 2023. godine. Kroz projekat je nabavljena: lična zaštitna oprema, alati, termovizijska kamera visokih performansi za korištenje u zatvorenim i otvorenim prostorima i malo vatrogasno vozilo za intervencije u urbanim i ruralnim područjima.
- ◆ Podignuta svijesti lokalnog stanovništva o mjerama prevencije i reagovanja u slučaju vanrednih situacija. Kroz projekat je izrađen Vodič za lokalno stanovništvo u slučaju vanrednih situacija. Sprovedena je kampanja putem društvenih mreža i organizovano 10 promotivnih događaja za lokalno stanovništvo sa projektnog područja.

5.4.13. Projekat „Integralno upravljanje rizicima od poplava u proširenom slivu rijeke Drim“

Projekat „Integralno upravljanje rizicima od poplava u proširenom slivu rijeke Drim (Crna Gora, Albanija i Sjeverna Makedonija)“, koji sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), a finansira Adaptacioni fond ima za cilj da pomogne državama u implementaciji integrisanog pristupa upravljanja rizikom od poplava, kako bi se poboljšali postojeći kapaciteti na regionalnom, nacionalnom i lokalnom nivou, kao i da bi se unaprijedila otpornost ranjivih zajednica u slivu rijeke Drim, na poplave izazvane klimatskim promjenama. U okviru ovog projekta pruža se podrška izradi Zakona o obnovi nakon elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, a radi uspostavljanja adekvatnog sistema procjena šteta, gubitaka i potreba od elementarnih i drugih nepogoda u našoj državi⁸.

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ Sastanak na temu upoznavanja sa institucionalnim, strateškim i pravnim okvirom procesa obnove i rekonstrukcije nakon elementarne i druge nepogode, održan je od 25. do 28. januara 2023. godine u Beogradu.
- ◆ Sastanak sa predstavnicima Ministarstva za javna ulaganja Republike Srbije na temu izrade Zakona o obnovi nakon elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge katastrofe održan je 3. aprila 2023. godine.
- ◆ Radionica – PDNA trening trenera za predstavnike Vlade Crne Gore sprovedena je 3. i 4. oktobra 2023. godine u Podgorici.
- ◆ Obuka za predstavnike Komsija za procjenu šteta od elementarnih nepogoda Glavnog grada Podgorica, Prijestonice Cetinje i opština Kolašin, Nikšić, Danilovgrad, Tuzi, Zeta, Bar i Ulcinj, sprovedena je 6. i 7. decembra 2023. godine u Podgorici.

5.4.14. Projekat ROSES – Svijest o prekograničnom riziku na Zapadnom Balkanu

Projekat **ROSES – Cross Border Risk Awareness in Western Balkans (Svijest o prekograničnom riziku na Zapadnom Balkanu)**, počeo je sa implementacijom u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (Poziv za podnošenje predloga projekata – Prevencija i pripremljenost), 1. januara 2023. godine i trajeće 24 mjeseca. Koordinator projekta je Univerzitet Zapadna Makedonija iz Republike Grčke, dok su partneri Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine – Sektor za zaštitu i spašavanje, Direkcija za zaštitu i spašavanje Republike Sjeverne Makedonije, Generalni sekretarijat za civilnu zaštitu Ministarstva za klimatske krize i civilnu zaštitu Republike Grčke, Evropski univerzitet Kipar, Agencija za civilnu zaštitu Ministarstva odbrane Republike Albanije, nevladina organizacija Centar za razvoj i demokratizaciju institucija – CDDI iz Republike Albanije i firma za tehnologije geoprostornih informacija iz Republike Grčke.

Glavni ciljevi projekta ROSES su podizanje i jačanje svijesti o riziku od katastrofa, razmjena najboljih praksi i komunikacija o riziku kroz sprovođenje aktivnosti u okviru koncepta Podrške zemlje domaćina (HNS) u prekograničnom području, osnaživanje lokalnih zajednica za zajedničko smanjenje i upravljanje rizikom od katastrofa, unapređenje bilateralnih sporazuma u

⁸ Više informacija o izradi Zakona o obnovi nakon elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća nalazi se u poglavlju 2.

oblasti zaštite i spašavanja, uključivanje ranjivih grupa u aktivnosti zaštite i spašavanja, jačanje svijesti o riziku od katastrofa u obrazovanim ustanovama, uvođenje inovativnih procesa u oblast zaštite kulturnog nasljeđa itd. Ukupna vrijednost projekta je 540.649,00 €, od čega Evropska unija finansira 459.551,20 €. Odobrena sredstva za Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje su 62.086,75 €, od čega EU finansira 52.773,73 € (85%).

Tokom 2023. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- ◆ Interni sastanak projektnih partnera, u periodu od 19. do 22. februara 2023. godine, u Atini (Republika Grčka).
- ◆ Sastanak projektnih partnera u vezi sa realizacijom projektnih aktivnosti, 26. i 27. juna 2023. godine u Nikoziji (Republika Kipar).
- ◆ Sastanak projektnih partnera na temu „Podrška zemlje domaćina i bilateralni ugovori o saradnji u oblasti zaštite i spašavanja“, 28. i 29. septembra 2023. godine u Korči (Republika Albanija).

Radilo se na prikupljanju podataka o zainteresovanim stranama i izradi Upitnika koji se odnosi na bilateralnu saradnju i aktiviranje bilateralnih sporazuma (Radni paket 4 – Aktiviranje bilateralnih sporazuma o saradnji u prekograničnim područjima). Pripremljen je Izvještaj koji se odnosi na bilateralnu saradnju i aktiviranje bilateralnih sporazuma (Radni paket 4 – Aktiviranje bilateralnih sporazuma o saradnji u prekograničnim područjima). Takođe, pripremljen je scenario za zemljotres koji se dogodio u prekograničnoj opštini (izabrana opština Ulcinj) i detaljna razrada koncepta Podrške zemlje domaćina shodno scenariju (Radni paket 3 – Podrška zemlje domaćina u prekograničnom području), koji trebaju da budu dio zajedničkog izvještaja u okviru ovog radnog paketa.

5.4.15. Višekorisnički IPA program koji se odnosi na jačanje kapaciteta za upravljanje rizikom od zemljotresa i hitnih zdravstvenih situacija – IPA CARE

Višekorisnički IPA program koji se odnosi na jačanje kapaciteta za upravljanje rizikom od zemljotresa i hitnih zdravstvenih situacija – IPA CARE počeo je sa realizacijom 1. marta 2023. godine i trajaće do 28. februara 2029. godine, a države korisnice programa su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija i Turska. Konzorcijum koji implementira program čine: švedska Agencija za vanredne situacije (MSB) – vodeći partner, Odsjek za civilnu zaštitu Republike Italije (DPC), Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske – Ravnateljstvo civilne zaštite (CPD), Odsjek za vanredne situacije MUP-a Rumunije (DSU), Fondacija Evropskog centra za obuku i istraživanje seizmičkog inženjerstva (EUCENTRE) iz Italije, Centar za istraživanje zdravstvene zaštite u katastrofama, Karolinski institut (KI) iz Švedske i italijanska istraživačka fondacija za praćenje stanja životne sredine (CIMA Research Foundation). Ukupan budžet programa je 12.800.000,00 eura. Opšti cilj projekta je da se doprinese povećanju otpornosti zemljama korisnicama programa, posebno u dijelu koji se odnosi na zemljotrese i hitne zdravstvene situacije.

Program ima i tri specifična cilja:

- 1) Unaprijediti institucionalni i pravni okvir i kapacitete IPA III korisnika za smanjenje rizika od katastrofa posebno u vezi sa zemljotresima i hitnim zdravstvenim situacijama.
- 2) Povećati sposobnost prevencije, pripremljenost i reagovanja IPA III korisnika na regionalnom, prekograničnom i lokalnom nivou u odnosu na zemljotres i hitne zdravstvene situacije.

- 3) Povećati učešće i saradnju IPA III korisnika u Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu (UCPM) uključujući regionalnu prekograničnu saradnju.

Program se sastoji od tri komponente i šest radnih paketa:

- ◆ **Komponenta 1 – Institucionalni i pravni okvir i kapaciteti za smanjenje rizika od katastrofa posebno u vezi sa zemljotresima i hitnim zdravstvenim situacijama.**
 - Radni paket 1.1: Razvoj institucionalnih i zakonskih okvira.
 - 1.1a: Fokusiranje na zdravstvene rizike.
 - 1.1b: Fokusiranje na seizmički rizik.
 - Radni paket 1.2: Međuinstitucionalna koordinacija.
 - Radni paket 1.3: Volonterizam u civilnoj zaštiti.
- ◆ **Komponenta 2 – Povećana sposobnost prevencije, pripremljenosti i odgovora.**
 - Radni paket 2.1: Napredni kapaciteti medicinskog odgovora.
 - Radni paket 2.2: Razvoj USAR-a.
 - Radni paket 2.3: Procjena i upravljanje rizikom.
 - 2.3a: Fokus na zdravstveni rizik i sveobuhvatni okviri.
 - 2.3b: Fokusiranje na seizmički rizik.
- ◆ **Komponenta 3 – Povećano učešće u UCPM i saradnja u okviru UCPM.**
 - Radni paket 3.1: Regionalna saradnja.
 - Radni paket 3.2: Operativna saradnja sa UCPM-om.
 - Radni paket 3.3: Jačanje kapaciteta saradnje sa UCPM-om.

U okviru programa u 2023. godini pripremljeni su odgovori na pitanja iz Upitnika za samoprocjenu. Ovaj upitnik ocjenjuje nivo razvoja tehničkih oblasti koje obuhvata program. Takođe, održani su sljedeći sastanci: sastanak sa predstavnicom Konzorcijuma iz Švedske agencije za vanredne situacije – MSB, na temu volonterizma u okviru civilne zaštite, 15. septembra 2023. godine, u prostorijama Direktorata za zaštitu i spašavanje; onlajn sastanak sa predstavnicima Konzorcijuma iz Švedske agencije za vanredne situacije – MSB, na temu međuinstitucionalne saradnje, 5. oktobra 2023. godine; sastanak u vezi sa saradnjom u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, 10. oktobra 2023. godine u Podgorici; validacioni sastanak sa predstavnicima Konzorcijuma, 16. novembra 2023. godine u Podgorici, na kojem su pored predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje učestvovali i predstavnici Ministarstva zdravlja.

5.4.16. Projekat “Unapređenje Službe zaštite i spašavanja u Opštini Bijelo Polje”

Projekat “Unapređenje Službe zaštite i spašavanja u Opštini Bijelo Polje” započeo je sa realizacijom 29. maja 2023. godine, a finansira se iz Službene razvojne pomoći (ODA) Republike Bugarske sa ciljem podrške lokalnim sistemima zaštite i spašavanja. Ovim projektom predviđena je nabavka vozila za specijalne namjene u skladu sa potrebama Službe zaštite i spašavanja opštine Bijelo Polje. Odobrena finansijska sredstva su 35.000,00 eura.

5.4.17. Projekat P100 – Jačanje mjera na prvoj liniji odgovora za biobezbjednost i biosigurnost za zemlje jugoistočne i istočne Evrope

Projekat Jačanje mjera na prvoj liniji odgovora za biobezbjednost i biosigurnost za zemlje jugoistočne i istočne Evrope (Frontline Biosafety and Biosecurity measures in SEEE Region) implementira Inicijativa EU za HBRN Centar izvrsnosti – EU CBRN Risk Mitigation

Centres of Excellence (CoE) i Naučno tehnološki centar iz Ukrajine (STCU), a finansira Evropska unija, koju predstavlja Evropska komisija, a sprovodi Služba Evropske komisije za instrumente vanjske politike. Korisnici projekta su partnerske zemlje jugoistočne i istočne Evrope u okviru HBRN Centra izvrsnosti Evropske unije, u koje spadaju Republika Albanija, Republika Jermenija, Republika Azerbejdžan, Bosna i Hercegovina, Gruzija, Republika Sjeverna Makedonija, Republika Moldavija, Crna Gora, Republika Srbija i Ukrajina. Krajnji cilj projekta je da se pozabavi specifičnim globalnim i trans-regionalnim prijetnjama miru, međunarodnoj bezbjednosti i stabilnosti, i to kroz unaprijeđenje upravljanja i saradnje na polju prevencije, detekcije i ublažavanja posljedica od hemijskih, bioloških, radijacionih i nuklearnih (HBRN) rizika. Specifični cilj projekta je pomoć partnerskim zemljama jugoistočne i istočne Evrope da unaprijede svoje kapacitete upravljanja bezbjednošću i biosigurnošću u okviru integrisanih mjera bezbjednosti državne granice. Projekat je počeo sa implemenacijom u maju 2023. godine i sprovodiće se do aprila 2026. godine.

Prepoznate institucije u Crnoj Gori vezano za biološku bezbjednost i sigurnost, a koje su uključene u projekat su: Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje, Institut za javno zdravlje Crne Gore, Uprava za inspeksijske poslove, Uprava policije, Uprava carina i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.

U prvoj fazi projekta utvrđivanje činjeničnog stanja “fact finding” tokom 2023. godine su identifikovani i utvrđeni kontakti sa relevantnim institucijama za upravljanje rizicima za biološku bezbjednost i sigurnost, kao i organizovanje prvog, uvodnog (kick-off) sastanka, koji je održan 17. oktobra u onlajn format i na kome je prezentovano uopšteno o projektu, ciljevima, ishodima, planu rada i dr.

Specifični ciljevi projekta su:

1. Uspostavljanje/poboljšanje politike, smjernica i protokola o biobezbjednosti i biosigurnosti, kao i upravljanja svim odgovarajućim prijetnjama koje se mogu pojaviti na državnim granicama i u carinskoj zoni;
2. Poboljšanje tehničkih kapaciteta institucija partnerskih zemalja obezbjeđivanjem odgovarajuće opreme za službe za prvi odgovor za biobezbjednost i biosigurnost, kao i za obuke i vježbe;
3. Sprovođenje praktičnih obuka i vježbi (nacionalne, prekogranične, regionalne) o biobezbjednosti i biosigurnosti i upravljanju prijetnjama;
4. Podsticanje uspostavljanja nacionalnog i regionalnog umrežavanja stručnjaka i institucija za biosigurnost i biobezbjednost;
5. Razmjena dobre prakse upravljanja biobezbjednošću i biosigurnošću na prvoj liniji odgovora na osnovu iskustva relevantnih institucija EU.

5.5. Ostale aktivnosti na polju regionalne i međunarodne saradnje

Crna Gora odnosno Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a u 2023. godini predsjedavao je Inicijativom za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE). U okviru predsjedavanja DPPI SEE održana je konferencija na temu *Šumski požari – preventivne mjere i operativna postupanja*, 9. i 10. maja 2023. godine, u Podgorici. Konferenciju su zajednički organizovali Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Sektor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije. Ova dvodnevna konferencija omogućila je razmjenu informacija, znanja, najboljih praksi, iskustava i naučenih lekcija između predstavnika zemalja članica DPPI SEE i šire u vezi sa prevencijom i odgovorom

u slučaju šumskih požara. Istaknuto je da se moraju jačati regionalni kapaciteti za odgovor u slučaju šumskih požara, ali i da se prije svega mora raditi na sprovođenju preventivnih aktivnosti. Učesnici konferencije su se saglasili da u primjeni preventivnih aktivnosti posebno treba obratiti pažnju na ranu najavu požara, potencirati aktivnosti na podizanju svijesti građana o posljedicama požara, zatim obezbijediti krivično-pravno procesuiranje počinitelaca, kao i pronaći adekvatan medijski pristup kako bi građani imali pravovremenu, preciznu i tačnu informaciju. Takođe, upriličena je posjeta Službi zaštite i spašavanja Bar, gdje su se učesnici upoznali sa nadležnostima, aktivnostima i ulogom ove službe u sistemu zaštite i spašavanja, kao i vidjeli sa kojim resursima služba raspolaže u susret požarnoj sezoni. Pored predstavnika nadležnih institucija iz Crne Gore i Srbije, na konferenciji su učestvovali predstavnici ostalih država članica DPPI SEE i relevantnih međunarodnih organizacija. Iz Crne Gore, na radionici učestvovali su predstavnici Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju i JP Nacionalni parkovi Crne Gore.

U okviru DPPI SEE učestvovalo se i na dva regionalna sastanka, koji su održani 31. maja i 1. juna 2023. godine u Sarajevu i 28. novembra 2023. godine u Podgorici, kao i na: seminaru – Dijalogu na temu „*Razumijevanje i saopštavanje postojećih i budućih rizika: Obezbjedivanje komunikacije zasnovane na dokazima i sprečavanje pogrešnih informacija i dezinformacija*“, 23. i 24. februara 2023, u Bukureštu (jedan predstavnik Direktorata za zaštitu i spašavanje); radionici na temu „*Izgradnja kapaciteta za reagovanje na velike požare otvorenog prostora – model organizovanja i funkcionisanja vazduhoplovstva, iznajmljivanje i kupovina aviona (dobre i loše prakse)*“, od 11. do 13. aprila 2023, u Sarajevu (dva predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje i jedan predstavnik Agencije za civilno vazduhoplovstvo); obuci na temu „*Pripremite aerodrome za katastrofe (GARD)*“, od 29. maja do 1. juna 2023, u Sarajevu (jedan predstavnik Direktorata za zaštitu i spašavanje); studijskoj posjeti na temu „*EU ModEX vježba – prilika za povećanje pripremljenosti za reagovanje na katastrofe*“, od 3. do 5. oktobra 2023, u Montani, u Bugarskoj (dva predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje); *11-om Svjetskom CBRN kongresu*, od 22. do 26. oktobra 2023, u Cavtatu (jedan predstavnik Direktorata za zaštitu i spašavanje); radionici o *naučenim lekcijama o Podršci zemlje domaćina – HNS*, od 31. oktobra do 2. novembra 2023, u Beogradu (dva predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje) i radionici na temu „*Upravljanje stresnim situacijama*“, od 14. do 16. novembra 2023, u Ljubljani (jedan predstavnik Direktorata za zaštitu i spašavanje i jedan iz Crvenog krsta Crne Gore).

Takođe, u okviru DPPI SEE, u periodu od 23. do 27. oktobra 2023. godine u Brčkom (Brčko distrikt, BiH), održala se *regionalna terenska vježba DPPI FLEX 2023 na temu reagovanja u slučaju devastirajućih poplava*, na kojoj su učestvovali timovi iz svih 10 država članica Inicijative (Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Srbije, Slovenije, Rumunije, i Turske). Ovo je prva vježba u ovom formatu, koja je realizovana u okviru DPPI SEE. Scenario vježbe bio je baziran na stvarnom događaju – poplavama, koje su pogodile područje Brčko distrikta u maju 2014. godine. Vježba je pružila realnu platformu za obuku predstavnika svih država članica DPPI SEE i rezultirala poboljšanim razumijevanjem o tome kako koordinirati slanje i primanje međunarodne pomoći preko Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, u slučaju poplava. Crnu Goru na vježbi je predstavljao tim koga su sačinjavali predstavnici Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, Uprave policije i Crvenog krsta Crne Gore, koji su tokom vježbe izvodili operacije dronovima, pružali logističku podršku i sprovodili aktivnosti na podizanju i upravljanju kampom za smještaj stanovništva pogođenog katastrofom. Održavanju DPPI FLEX 2023 terenske vježbe prethodile su tri planske konferencije, dvije obuke (obuka za Sphera-u, od 3. do 5. maja 2023. godine, u Tirani, na kojoj je učestvovala predstavnica Crvenog krsta Crne Gore i obuka za upravljanje dronovima, od 1. do 3. jula 2023. godine, u Jastrebarskom

(Hrvatska), na kojoj su učestvovala dva predstavnika iz Crne Gore, iz Direktorata za zaštitu i spašavanje i Uprave policije) i regionalna štabna vježba (učestvovala tri predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje). Radionica o naučenim lekcijama sa DPPI FLEX 2023 terenske vježbe, održana je 21. decembra 2023. godine na Igmanu, na kojoj su učestvovala tri predstavnika Direktorata za zaštitu i spašavanje i jedan predstavnik Uprave policije.

U martu 2023. godine završilo se sa realizacijom donacije Rumunske agencije za međunarodnu razvojnu saradnju (RoAid), u okviru koje su nabavljena tri kontejnera za multi-rizik za Direktorat za zaštitu i spašavanje, vrijednosti 16.800 €. Kontejneri će se koristiti za sprovođenje obuka i vježbi i skladištenje opreme i sredstava za zaštitu i spašavanje, a u slučaju elementarnih nepogoda, većih i drugih nesreća mogu poslužiti kao smještajni kapacitet.

S obzirom na to da je Crna Gora potpisnica Evropskog sporazuma o prevozu opasnih materija u drumskom saobraćaju, koji reguliše oblast prevoza opasnih materija u drumskom saobraćaju i da ova oblast zahtijeva primjenu određenih pravila i procedura prilikom intervencija u slučaju udesa sa opasnom materijom, kao i adekvatnu primjenu sredstava i opreme za neutralizaciju terena, Ministarstvo unutrašnjih poslova apliciralo je kod Evropske komisije za TAIEX podršku sa ciljem jačanja kapaciteta službi zaštite i spašavanja i ostalih službi za prvi odgovor u slučaju katastrofa, kako bi se unaprijedila prevencija i reagovanje usljed akcidenta pri prevozu opasnih materija, a samim tim zaštitili ljudi, materijalna dobra, životna sredina i kulturno nasljeđe. U okviru ove TAIEX podrške pod nazivom „*Jačanje kapaciteta službi za prvi odgovor u slučaju akcidenta prilikom transporta opasnih materija*“ planirala se realizacija tri događaja, i to: radionica na temu analize postojećeg stanja u državi vezano za navedenu problematiku, studijske posjete crnogorskih predstavnika nekoj od država EU i obuka vatrogasaca-spasilaca po standardu za obuke koje se sprovode u nekoj od država EU na temu reagovanja službi za prvi odgovor u slučaju akcidenta prilikom transporta opasnih materija. Stoga je 22. i 23. marta 2023. godine održana radionica u prostorijama Ministarstva unutrašnjih poslova u Podgorici, Trening centru za zaštitu i spašavanje i Službi zaštite i spašavanja Danilovgrad, na kojoj su učestvovali komandiri službi zaštite i spašavanja Bar, Kotor, Berane, Pljevlja, Bijelo Polje, Mojkovac i Danilovgrad, predstavnici Ministarstva kapitalnih investicija, Uprave policije, Direktorata za zaštitu i spašavanje i kompanije Hemosan iz Bara, kao i predstavnica Transportne zajednice Evropske unije i predstavnik Delegacije EU u Crnoj Gori. Predavači su bili eksperti izabrani od strane Evropske komisije, i to iz Vatrogasne službe iz Dortmunda i Vatrogasne Akademije u Varšavi. Navedena aktivnost je omogućila da se ocijeni trenutno stanje i postojeće potrebe za edukacijom i opremanjem službi zaštite i spašavanja i drugih subjekata sistema zaštite i spašavanja, koje su prvi odgovor u slučaju akcidentnih situacija u kojima je uključena roba klasifikovana kao opasna za transport, u skladu sa zahtjevima i standardima EU. Rezultat ove aktivnosti je Izvještaj koji su podnijeli eksperti angažovani od Evropske komisije. Druga aktivnost u okviru TAIEX podrške – studijska posjeta, sprovedna je 4. i 5. decembra 2023. godine u Dortmundu (SR Njemačka) i 6. i 7. decembra 2023. godine u Varšavi (Poljska). Cilj studijske posjete bio je razmjena iskustava, dobrih praksi i pružanje savjeta i smjernica o iskustvu Njemačke i Poljske, kao članica EU, u vezi sa kapacitetima i propisima za sprečavanje, pripremu i reagovanje na katastrofe u vezi sa transportom opasnih materija. Crnogorskim predstavnicima predstavljena su dva različita modela organizacije prevencije i odgovora na katastrofe u transportu opasnih materija i HazMat uopšteno, jedan centralizovaniji (Poljska) i jedan koji se upravlja na lokalnom nivou (Njemačka).

Vlada Crne Gore na predlog Ministarstva unutrašnjih poslova, 6. februara 2023. godine, donijela je odluku da, radi spašavanja stanovništva pogođenog katastrofalnim zemljotresom, u Tursku pošalje *tim za traganje i spašavanje iz ruševina – light USAR*, koji je sačinjavalo 18 vatrogasaca-spasilaca iz Prijestonice Cetinje i opština Nikšić, Danilovgrad, Tivat, Kotor, Bar,

Budva i Ulcinj i 5 pripadnika Direktorata za zaštitu i spašavanje. Tim je upućen u Tursku, 7. februara i bio je operativan u provinciji Hataj – gradu Antakiji do 11. februara 2023. godine, kada više nije bilo potrebe za njegovim angažovanjem na terenu. Tokom sprovođenja spasilačkih akcija, tim je spasio jednu žensku osobu starosti oko 40 godina i dječaka od 4 godine.

Takođe, radi saniranja posljedica ovog zemljotresa, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo zdravlja (Zaključak Vlade, broj 07-078/23-3117/2 od 6. jula 2023. godine) pružili su humanitarnu pomoć Republici Turskoj, u vidu 200 komada ćebadi; 500 komada jakni; 500 komada pantalona; 500 komada zimskih potpantalona; 500 komada džempera; 7 paketa zaštitnih hirurških mantila (ukupno 350 komada) i 7 paketa odijela – skafandera (ukupno 350 komada), procijenjene vrijednosti 70.807,00 eura. Pomoć je isporučena Upravi za upravljanje vanrednim situacijama i katastrofama Republike Turske (AFAD), u Malatji, 20. decembra 2023. godine.

6. BUDŽET

Budžet Direktorata za zaštitu i spašavanje za 2023. godinu nalazio se na Programu Zaštita i spašavanje budžeta MUP-a i iznosio je 2.494.364,95 €, od čega se na zarade odnosilo 1.509.111,95 €.

Avio-helikopterska jedinica je prvi put budžetom za 2023. godinu iskazana kao poseban program, koji je iznosio 3.882.649,60 €, od čega se na zarade odnosilo 811.949,60 €.

Jasno je da budžet od ukupnih 6.377.014,55 € nije omogućio ulaganje u razvoj sistema zaštite i spašavanja, ali je omogućio da se počne sa aktivnostima na dovođenje Avio-helikopterske jedinice u funkcionalno stanje.

Nažalost sporosti u sistemu javnih nabavki i dugi rokovi isporuke prouzrokovali su da je dovođenje Avio-helikopterske jedinice u funkcionalno stanje prolongirano za 2024. godinu.

Kada su u pitanju budžeti jedinica lokalne samouprave u 2023. godini za zaštitu i spašavanje ukupno je bilo opredijeljeno 13.271.340,00 €⁹.

Planirani budžet jedinica lokalne samouprave za 2024. godinu za zaštitu i spašavanje je 18.483.389,00 €.

7. OCJENA STANJA, ZADACI I PRIORITETI U 2024. GODINI

Funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori može se smatrati uspješnim i može se konstatovati da je dalo očekivane rezultate u 2023. godini.

Posebno ističemo izradu Procjene sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore, kao i rad na izradi Zakona o obnovi nakon elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, koji će obezbijediti uspostavljanje koncepta organizovanog djelovanja državnih i drugih institucija u procjeni šteta, gubitaka i potreba, te uspostavljanju adekvatnog načina pružanja pomoći i determinisanja programa obnove nakon katastrofa, a sve u skladu sa važećim međunarodnim standardima u ovoj oblasti (Ujedinjenim nacijama, Svjetskom bankom, Evropskom komisijom i dr.). Tokom 2023. godine, sprovodile su se i aktivnosti iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa 2018-2023, za 2023. godinu, učestvovalo se na međunarodnoj štabnoj i terenskoj vježbi na temu reagovanja u slučaju zemljotresa u Jerevanu u okviru HOPE projekta i regionalnoj terenskoj vježbi DPPI FLEX 2023 na temu reagovanja u

⁹ Budžet – prihodi i rashodi službi zaštite i spašavanja u 2023. godini dati su u Prilogu broj 6.

slučaju devastirajućih poplava u Brčkom, kao i na drugim regionalnim i nacionalnim vježbama. Održana je IX konferencija Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa, raspodijeljeno 104.582,95 eura sredstava Fonda sredstava za zaštitu i spašavanje za implementaciju 9 projekata i sprovedeno je više kampanja sa ciljem podizanja svijesti građana o opasnostima od požara, poplava, zemljotresa i drugih nepogoda, kao i značajan broj vježbi evakuacije nastavnog i vannastavnog osoblja i učenika osnovnih i srednjih škola. Takođe, nastavljena je edukacija nastavnog osoblja za sprovođenje međupredmetne oblasti *Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa*. Uspješno su implementirani brojni programi i projekti, realizovale planirane obuke, a pružena je i humanitarna pomoć Republici Turskoj – *tim za traganje i spašavanje iz ruševina – light USAR*, koji je sačinjavalo 18 vatrogasaca-spasilaca iz Prijestonice Cetinje i opština Nikšić, Danilovgrad, Tivat, Kotor, Bar, Budva i Ulcinj i 5 pripadnika Direktorata za zaštitu i spašavanje bio je operativan od 7. februara do 11. februara 2023. godine u provinciji Hataj – gradu Antakiji, dok su Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo zdravlja postali pomoć u vidu: 200 komada ćebadi; 500 komada jakni; 500 komada pantalona; 500 komada zimskih potpantalona; 500 komada džempera; 7 paketa zaštitnih hirurških mantila (ukupno 350 komada) i 7 paketa odijela – skafandera (ukupno 350 komada), procijenjene vrijednosti 70.807,00 eura. Tokom 2023. godine, uspješno se predsjedavalo DPPI SEE i učestvovalo u aktivnostima u okviru DPPI SEE, Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i NATO-a, kao i u drugim aktivnostima vezanim za evroatlantske integracije itd. Takođe, donijeto je ukupno 2597 rješenja, dozvola, odobrenja, evidencija, saglasnosti i mišljenja, upućeno 255 zahtjeva prema nadležnim ministarstvima radi izdavanja odobrenja za tranzit kontrolisane robe sa kontrolne liste naoružanja i vojne opreme, kao i izvršeno 398 inspekcijskih nadzora.

Shodno navedenom, a u cilju nadogradnje uspostavljenog sistema zaštite i spašavanja identifikovane su prioritetne aktivnosti koje je neophodno realizovati u 2024. godini, i to:

- ◆ Izrada Strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Akcionim planom za period od 2025. do 2030. godine;
- ◆ Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija, Zakona o eksplozivnim materijama i Zakona o obnovi nakon elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća;
- ◆ Završetak izrade ERP – Plana djelovanja u vanrednim situacijama u Avio-helikopterskoj jedinici;
- ◆ Nastavak aktivnosti oko dovođenja vazduhoplova u operativnu upotrebu;
- ◆ Uspostavljanje funkcionalnog SMS-a (Sistema za upravljanje sigurnosti u vazдушnim operacijama Avio-helikopterske jedinice);
- ◆ Nastavak aktivnosti u vezi sa nabavkom i uvođenjem u upotrebu savremene opreme i tehnologije i metoda rada iz domena rada Avio-helikopterske jedinice (Standardne operativne procedure, sistem za letenje noću sa upotrebom naočara, podvesni teret, dizalica, spasilačka oprema, oprema za praćenje letova sopstvenih vazduhoplova, i sl.);
- ◆ Organizacija Evropskog foruma za smanjenje rizika od katastrofa (EFDRR), od 6. do 8. novembra 2024. godine, u Crnoj Gori. Očekuje se da će na EFDRR Forumu učestvovati preko 350 osoba iz različitih država i međunarodnih organizacija (Kancelarija za smanjenje rizika od katastrofa UN-a, Evropska komisija, Japanska Agencija za međunarodnu saradnju – JICA, Kancelarija UN-a u Crnoj Gori – UNDP itd);
- ◆ Održavanje X konferencije Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa;

- ◆ Sprovođenje osposobljavanja članova Koordinacionog i Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje;
- ◆ Obučavanje opštinskih komisija za procjenu šteta od elementarnih nepogoda;
- ◆ Sprovođenje osposobljavanja i usavršavanja subjekata zaštite i spašavanja;
- ◆ Nabavka opreme za zaštitu i spašavanje;
- ◆ Održavanje uspostavljene i dalji razvoj bilateralne i regionalne saradnje, implementacija preuzetih obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumima, učestvovanje u aktivnostima i radnim tijelima Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, učestvovanje u radu Komiteta za civilno planiranje u vanrednim situacijama (CEPC), Grupe za civilnu zaštitu (Civil Protection Group) i drugim aktivnostima u okviru NATO-a;
- ◆ Učestvovanje u aktivnostima u okviru Inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE);
- ◆ Učestvovanje na terenskim vježbama u okviru projekata i programa (IPA FF);
- ◆ Jačanje saradnje sa lokalnim samoupravama i podizanje svijesti nadležnih lokalnih subjekata na teme vezane za smanjenje rizika od katastrofa i zaštitu i spašavanje;
- ◆ Unapređenje saradnje sa svim državnim organima i organima državne uprave, ustanovama, institucijama, preduzećima, predstavnicima civilnog društva i drugim subjektima na planu preventivnog i operativnog djelovanja, s ciljem njihovog efikasnijeg uključivanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća;
- ◆ Nastavak realizacije projekata koji su započeti u prethodnoj godini, kao i realizacija novih projekata s ciljem unapređenja stanja sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori;
- ◆ Praćenje realizacije projekata koji se finansiraju iz sredstava Fonda sredstava za zaštitu i spašavanje;
- ◆ Edukacija zaposlenih u školskim i predškolskim ustanovama kroz realizaciju međupredmetne oblasti *Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa*;
- ◆ Nastavak jačanja svijesti građana i djece o zaštiti i spašavanju u slučaju zemljotresa sa posebnim akcentom na edukaciju putem medija.

P R I L O Z I

PRILOG BROJ 1

Obrazac vođenja evidencije o intervencijama službi zaštite i spašavanja za 2023. godinu

Vrsta intervencije	Br. intervencija	Napomena
Požari u zatvorenom prostoru	Stambeni objekti	289
	Pomoćni objekti	84
	Poslovni i industrijski objekti	81
Požari na otvorenom prostoru	Šumski	230
	Nisko rastinje i srednjogorica	737
	Sijena	45
	Kontejneri - deponije	1194
Požari na motornim vozilima	PMV	106
	TMV	15
	U željezničkom saobraćaju	54
	Dalekovodi - električni stubovi	85

Požari na elektro instalacijama i uređajima	Trafostanice	16	
Intervencije na putevima	Saobraćajne nesreće - izvlačenje povrijeđenih	241	
	Intervencije prilikom akcidenta sa opasnim materijama	35	
	Raščišćavanje i pranje puta nakon udesa	366	
	Pretraživanje terena u potrazi za nestalim licima	122	
Akcije spašavanja prilikom elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoških i drugih nesreća	Požar	6	
	Poplava	307	
	Ruševina	43	
	Klizišta - Odroni	16	
	Spašavanja u planinama i kanjonima	76	
	Nezgode u civilnom vazduhoplovstvu	1	
Usluge – dostava vode	Građanima	1874	
	Preduzećima i ustanovama	410	
Dežurstva prilikom javnih okupljanja	Sportske i kulturne manifestacije	349	
	Ostalo	116	
Tehnička podrška prilikom akcija spašavanja	Spašavanje životinja	315	
	Ostalo	876	
Dežurstva prilikom uklanjanja bespravno podignutih objekata po pozivu nadležnih službi		9	
Ostalo	Lažne dojave građana, poziv za kontrolisano paljenje, punjenje goriva...	816	
Ukupno:		8912	

PRILOG BROJ 2

KADROVSKA STRUKTURA SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U 2023. GODINI								
Opština	Broj zaposlenih u stalnom radnom odnosu		Broj zaposlenih po ugovoru		Ukupno		Broj nepopunjenih radnih mjesta prema sistematizaciji	
	Vatrogasci-spasioci	Ostali	Vatrogasci-spasioci	Ostali	Vatrogasci-spasioci	Ostali	Vatrogasci-spasioci	Ostali
Andrijevica	9	6	/	8	9	14	/	/
Bar	39	3	/	1	39	4	2	3
Berane	29	6	/	5	29	11	4	11
Bijelo Polje	18	5	12	1	30	6	6	3
Budva	65	5	16	2	81	7	13	1
Cetinje	28	2	/	/	28	2	1	31
Danilovgrad	15	5	/	/	15	5	9	17
Gusinje	9	/	/	5	9	5	3	5
Herceg Novi	42	2	/	/	42	2	/	/
Kolašin	12	1	2	1	14	2	4	2
Kotor	23	/	/	/	23	/	5	/
Mojkovac	10	6	1	2	11	8	3	2
Nikšić	60	15	0	0	60	15	6	9
Petnjica	3	4	/	/	3	4	5	2
Plav	21	3	/	/	21	3	3	3
Plužine	3	10	/	/	3	10	/	/
Pljevlja	26	6	/	/	26	6	/	7
Podgorica	72	28	3	/	75	28	5	4
Rožaje	21	8	5	2	26	10	/	/

Šavnik	6	3	/	/	6	3	/	/
Tivat	29	4	5	0	34	4	0	1
Ulcinj	37	/	6	/	43	/	12	
Žabljak	9	1	0	3	9	4	1	1
UKUPNO	586	122	50	27	636	149	82	102

PRILOG BROJ 3

STEPEN OBRAZOVANJA ZAPOSLENIH U SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U 2023. GODINI (vatrogasci-spasioci i ostali koji su na neodređeno i po ugovoru)					
Opština	Osnovna škola	III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja	V, VI, VII nivo kvalifikacije obrazovanja	Magistarske i doktorske studije	Napomena
Andrijevica	/	20	3	/	/
Bar	/	32	10	/	/
Berane	/	35	5	/	/
Bijelo Polje	/	28	5	/	/
Budva	/	81	7	/	/
Cetinje	/	26	4	/	/
Danilovgrad	/	16	4	/	/
Gusinje	1	9	4	/	/
Herceg Novi	/	39	5	/	/
Kolašin	/	14	2	/	/
Kotor	/	20	3	/	/
Mojkovac	/	14	5	1	/
Nikšić	1	64	10	/	/
Petnjica	/	5	2		
Plav	/	22	2	/	/
Plužine	/	11	2	/	/
Pljevlja	/	27	4	1	/
Podgorica	2	84	15	2	/
Rožaje	/	26	9	1	/
Šavnik	/	8	1	/	/

Tivat	0	35	1	2	/
Ulcinj	/	29	14	/	/
Žabljak	/	11	2	/	/
UKUPNO	4	656	118	7	

PRILOG BROJ 4

STAROSNA STRUKTURA SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U 2023. GODINI										
Opština	Do 25 godina		Od 25 godina do 45 god		Od 45 godina do 55 god		Preko 55 godina		Ukupno	
	Vatrogasci-spasioci	Ostali	Vatrogasci-spasioci	Ostali	Vatrogasci-spasioci	Ostali	Vatrogasci-spasioci	Ostali	Vatrogasci-spasioci	Ostali
Andrijevića	/	5	8	5	1	/	/	/	9	10
Bar	4	/	22	/	11	3	2	/	39	3
Berane	1	4	18	2	8	3	2	2	29	11
Bijelo Polje	3	/	18	4	9	2	/	/	30	6
Budva	16	/	39	3	18	3	8	/	81	6
Cetinje	3	/	14	/	11	2	/	1	28	3
Danilovgrad	2	0	9	2	4	2	/	1	15	5
Gusinje	3	/	6	1	/	1	/	3	9	5
Herceg Novi	2	/	32	/	8	1	/	/	42	2
Kolašin	2	/	3	1	3	1	6	/	14	2
Kotor	6	/	13	/	4	/	/	/	23	/
Mojkovac	3	/	3	4	3	2	2	2	11	8
Nikšić	13	0	20	2	27	8	0	5	60	15
Petnjica	2	/	1	4	/	/	/	/	3	4
Plav	/	/	9	2	12	/	/	2	21	4

Plužine	0	0	3	8	0	0	0	2	3	10
Pljevlja	/	/	14	2	11	3	1	1	26	6
Podgorica	10	1	40	6	25	15	/	7	75	28
Rožaje	1	/	16	5	8	3	1	2	26	10
Šavnik	/	/	4	1	1	2	1	/	6	3
Tivat	10	/	20	/	3	2	1	2	34	4
Ulcinj	9	/	31	/	2	/	4	/	46	/
Žabljak	1	2	7	2	1	/	/	/	9	4
UKUPNO	91	12	350	54	170	53	28	29	636	149

SMJEŠTAJNI KAPACITETI SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U 2023. GODINI					
Opština	Površina (m²)			Adekvatan/neadekvatan	Vlasnička struktura
	Smještajni	Garažni	Magacinski		
Andrijevica	30 m ²	60 m ²	20 m ²	Adekvatan	Opština
Bar	1204,68m ²	422,40 m ²	50 m ²	Adekvatan	Opština
Berane	743,50 m ²	371,30 m ²	85,40 m ²	Adekvatan	Opština
Bijelo Polje	532 m ²	268 m ²	25 m ²	Adekvatan	Opština
Budva	150 m ²	60 m ²	30 m ²	Neadekvatan	Opština
Cetinje	336 m ²	220 m ²	100 m ²	Adekvatan	Prijestonica Cetinje
Danilovgrad	270 m ²	100 m ²	50 m ²	Adekvatan	Opština
Gusinje	120 m ²	/	20 m ²	Neadekvatan	Opština
Herceg Novi	247 m ²	409 m ²	247 m ²	Adekvatan	Opština
Kolašin	90 m ²	129 m ²	30 m ²	Neadekvatan	Opština
Kotor	1000 m ²	/	/	Neadekvatan	Opština
Mojkovac	200 m ²	250 m ²	30 m ²	Adekvatan	Opština
Nikšić	244 m ²	109 m ²	75 m ²	Neadekvatan	Opština
Petnjica	20 m ²	40 m ²	/	Neadekvatan	Opština
Plav	50 m ²	72 m ²	30 m ²	Neadekvatan	Opština
Plužine	/	/	396 m ²	Neadekvatan	Privremeno korišćenje
Pljevlja	223 m ²	233 m ²	23 m ²	Neadekvatan	Opština
Podgorica	500 m ²	1000 m ²	800 m ²	Adekvatan	Glavni Grad Podgorica
Rožaje	240 m ²	220 m ²	20 m ²	Neadekvatan	Opština
Šavnik	100 m ²	208 m ²	106 m ²	Adekvatan	Opština
Tivat	60 m ²	/	200 m ²	Neadekvatan	Vojska Crne Gore

Ulcinj	300 m ²	150 m ²	100 m ²	Adekvatan	Opština
Žabljak	200 m ²	200 m ²	10 m ²	Adekvatan	Opština

PRILOG BROJ 6

BUDŽET – PRIHODI I RASHODI SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U 2023. GODINI						
Opština	Budžet za 2023. godinu	Bruto zarade	Prihodi od usluga	Rashodi		Planirani budžet za 2024. godinu
				Za održavanje opreme, vozila, objekata...	Za električnu energiju, gorivo...	
Andrijevica	227,232.00 €	212,932.00 €	0.00 €	4,000.00 €	5,800.00 €	227,232.00 €
Bar	1,001,000.00 €	843,000.00 €	3,459.00 €	29,000.00 €	20,000.00 €	1,165,000.00 €
Berane	474,228.00 €	297,853.10 €	17,948,00	4,387.40 €	9,708.42 €	596,840.00 €
Bijelo Polje	475,950.00 €	275,000.00 €	0.00 €	33,000.00 €	28,000.00 €	520,950.00 €
Budva	1,962,920.00 €	1,332,920.00 €	0.00 €	360,000.00 €	70,000.00 €	3,433,300.00 €
Cetinje	500,150,00	249,580.00 €	0.00 €	93,218,00	21,124.30 €	558,180.00 €
Danilovgrad	350,058.00 €	385,095,00	0.00 €	16,500,00	19,900.00 €	529,170.00 €
Gusinje	175,400.00 €	118,946.00 €	0.00 €	2,000.00 €	5,500.00 €	260,000.00 €
Herceg Novi	665,000.00 €	600,000.00 €	6,000.00 €	357,000.00 €	20,000.00 €	1,009,000.00 €
Kolašin	276,600.00 €	245,600.00 €	0.00 €	7,989.00 €	11,463.00 €	346,600.00 €
Kotor	863,199.00 €	0.00 €	15,000.00 €	33,000.00 €	35,000.00 €	1,018,600.00 €
Mojkovac	335,610.00 €	240,750.00 €	0.00 €	12,000.00 €	40,000.00 €	361,960.00 €
Nikšić	1,175,071.00 €	0.00 €	29,500.00 €	0.00 €	20,000.00 €	1,408,254.00 €
Petnjica	63,082.00 €	74,893.00 €	0.00 €	650.00 €	2,500.00 €	61,382.00 €
Plav	378,510.00 €	324,768.59 €	0.00 €	1,590.00 €	4,892.80 €	399,790.00 €
Plužine	173,500.00 €	73,074.57 €	0.00 €	11,116.00 €	7,838.00 €	284,700.00 €
Pljevlja	683,760.00 €	551,066.00 €	3,781.00 €	5,490.97 €	14,055.60 €	762,521.00 €
Podgorica	1,810,802.00 €	1,613,374.00 €	18,435.80 €	41,061.14 €	20,957.66 €	3,029,800.00 €

Rožaje	439,118.00 €	256,208.00 €	0.00 €	8,910.00 €	9,000.00 €	527,310.00 €
Šavnik	172,300.00 €	92,000.00 €	0.00 €	26,500.00 €	48,500.00 €	202,300.00 €
Tivat	752,000.00 €	660,500.00 €	0.00 €	92,100.00 €	500.00 €	788,500.00 €
Ulcinj	579,000.00 €	456,000.00 €	4,000.00 €	10,000.00 €	12,000.00 €	714,000.00 €
Žabljak	237,000.00 €	174,500.00 €	0.00 €	37,000.00 €	14,420.00 €	278,000.00 €
UKUPNO	13,271,340.00 €	8,692,965.26€	80,175.80 €	1,076,794.51 €	441,159.78 €	18,483,389.00 €

PRILOG BROJ 7**ANGAŽOVANJE ODSJEKA ZA NUS U PERIODU OD 01.01. DO 31.12. 2023. GODINE**

Mjesec januar				
1.	H. Novi	01.01		5 rb-pretraga terena
2.	Bar i Nikšić	02.01		4 tog i 1 rb
3.	Berane i Andrijevića	03.01		7 rb-pretraga terena
4.	Podgorica	04.01		1 tog
5.	Plav	06.01		1 rrb zolja/uništavanje
6.	Pljevlja	07.01		4 rb i uništavanje
7.	Cetinje	08.01		2 rb i 2 brs
8.	Herceg Novi	12.01		izviđanje i pretaživanje
9.	Bar i Nikšić	13.01		veća količina pirotehnike
10.	Podgorica – Deponija	17.01		1 rb
11.	Budva	19.01		veća količina pirotehnike
12.	Podgorica – CB	20.01		veća količina pirotehnike
13.	Plav	24.01		1 raketa 64mm
14.	Bar, Danilovgrad i Nikšić	25.01		inicijalna sredstva i 4 rb
15.	Podgorica	25.01		vještačenje sa FC
16.	Podgorica	26.01		5 brs
17.	Podgorica	29.01		asistencija UP
18.	Podgorica	30.01		1 tog
19.	Kolašin	31.01		2 brs
Mjesec februar				
20.	Podgorica	01.02		2 rrb 64mm zolja
21.	Berane	04.02		1 mbm
22.	Bar	09.02		uništavanje 1 mbm
23.	Tuzi – GP Božaj	09.02		1 rb
24.	Nikšić	09.02		2 rrb “zolja”i inicijalna sredstva
25.	Podgorica	12.02		1 rb
26.	Kolašin	13.02		1 rrb
27.	Podgorica	14.02		vještačenje
28.	Tivat	15.02		pretraga terena
29.	Cetinje	16.02		2 brs
30.	Podgorica	20.02		1 rrb
31.	Ulcinj	20.02		uništavanje NUS-a
32.	Podgorica	21.02		sredstva za FC
33.	Kotor i H. Novi	21.02		pretraživanje terena
34.	Budva	21.02		1 rb
35.	Podgorica	23.02		školska sredstva iz OŠ
36.	Kolašin	24.02		1 rb
37.	Danilovgrad	25.02		1 tog

38.	Podgorica	27.02		vještačenje sa FC
39.	Berane	28.02		4 brs
40.	Nikšić	28.02		1 tog
Mjesec mart				
41.	Podgorica	02.03		asistencija FC
42.	Beograd	02-05.03		sastanak
43.	Danilovgrad – Donji Crnci	05.03		1 brs
44.	Mojkovac	06.03		3 rb
45.	Kotor	07.03		2 brs
46.	Podgorica	09.03		1 rb
47.	Podgorica – Drač	13.03		1 rb
48.	Ulcinj	14.03		eksploziv i inic.sredstva
49.	H. Novi	15.03		servis ronilačke opreme
50.	Bar	20.03		1 mbm
51.	Golubovci	21.03		2 rrb
52.	Rogame	21.03		utvrđivanje stanja sa FC
53.	Mojkovac i Berane	23.03		1 rb i preuzimanje detektora
54.	Budva – Petrovac	29.03		1 mbm
55.	Podgorica	30.03		sastanak sa FC za skladištenje
56.	H. Novi i Budva	31.03		2 tog
Mjesec april				
57.	H. Novi	03.04		2 tog
58.	Plav	07.04		1 rb
59.	Podgorica	10.04		vještačenje sa FC
60.	Šavnik	14.04		trm 22, 1 rb, municija i uništavanje
61.	Kotor – Risan	16.04		2 tog
62.	Rožaje	17.04		20 tog i inicijalna sredstva
63.	Podgorica	17.04		1 mbm
64.	Beograd	20-23.04		seminar
65.	Cetinje	21.04		1 tog
66.	Podgorica	25.04		1 tog
67.	Berane	27.04		1 tog
68.	Podgorica	28.04		vještačenje sa FC
69.	Danilovgrad	28.04		sastanak sa SZS DG
70.	Kolašin – Mateševo	30.04		1 rb
Mjesec maj				
71.	Kolašin – Mateševo	01.05		1 mbm
72.	H. Novi	02.05		1 toprotivgradna raketa
73.	Mojkovac	02.05		2 rb i 10 metaka
74.	Podgorica	03.05		sastanak u MUP za predmete KD
75.	Danilovgrad	04.05		1 mbm
76.	Danilovgrad	04.05		pregled terena po zah. SZiS
77.	Bar	05.05		sredstva za FC

78.	Podgorica	08.05		obuka za kontrolu kvaliteta
79.	Budva – Reževići	08.05		1 rb, municija, inic. sredstva
80.	Podgorica	09.05		obuka za kontrolu kvaliteta
81.	Danilovgrad	09.05		2 rb
82.	Nikšić	09.05		2 rb, inic. sredstva
83.	Podgorica	10.05		obuka za kontrolu kvaliteta
84.	Podgorica	10.05		1 rb
85.	Podgorica	10.05		obuka za kontrolu kvaliteta
86.	Podgorica	11.05		obuka za kontrolu kvaliteta
87.	Bar	11.05		2 rb, trm
88.	Tivat	11.05		1 tog
89.	Podgorica	11.05		1 rb
90.	Podgorica	12.05		obuka za kontrolu kvaliteta
91.	Pljevlja	12.05		1 mbm
92.	H. Novi, Kotor	16.05		1 rb, 1 tog
93.	Podgorica	17.05		2 rb
94.	Nikšić	18.05		sredstva za FC
95.	Podgorica	19.05		6 rb
96.	Kolašin	19.05		1 mbm
97.	Bijela	19.05		veća količina pirotehnike
98.	Bar-Nikšić	21.05		pretrega terena, 1 rb
99.	Podgorica	21.05.		1 rb
100.	Tuzi	21.05.		1 rb
101.	Mojkovac-Berane	22.05.		3 rb, 2 mbm, 1 topovska i 75 metaka
103.	Bakuu – Azerbejdžan	23-27.05		2. Međunarodna konferencija
104.	H. Novi	25.05		2 rb
105.	Nikšić	25.05		1 rb
106.	Podgorica	26.05		predmeti KD
107.	Podgorica	26.05		1 rb
108.	B. Polje	27.05		1 rb
109.	Kolašin	27.05		3 tog
110.	Podgorica	29.05		sredstva iz višeg suda
111.	Cetinje	29.05		predmeti KD
112.	Kolašin	29.05		1 mbm
113.	Berane	30.05		1 rb
114.	B. Polje	30.05		3 rb, 6 tog i municija
115.	Podgorica	31.05		sredstva iz Višeg suda
116.	Nikšić	31.05		2 rb
117.	Podgorica	31.05		vještačenje sa FC
118.	Nikšić	31.05		eksploziv i inicijalna sredstva
119.	Podgorica	31.05		1 tog
Mjesec jun				
120.	Podgorica	01.06		Sastanak sa ITF-om
121.	Berane i Andrijevisa	03.06		2 rb

122.	Bar, Ulcinj i	06.06	eksploziv, sporogoreći štapin, 9 EDK, 2 MRUD,
123.	Podgorica	06.06	9 rb i 1 upaljač
124.	Nikšić	08.06.	2 rb
125.	Podgorica	08.06	2 rb
126.	Podgorica	09.06.	1 rb
127.	Virpazar	10.06.	1 rb
128.	Podgorica	11.06.	1 rb
129.	Žabljak i Pljevlja	13.06	uništavanje 1 rb i transport 2rb
130.	Kolašin	14.06	2 rb
131.	Podgorica	14.06	2 rb
132.	Bijelo Polje	14.06	eksploziv, 1 rb
133.	Nikšić	15.06	1 rb
134.	Kotor-Budva	19.06	1 prot.avion i pretraga podmorja
135.	Podgorica	20.06	preuzimanje sredstava od FC za uništavanje
136.	Pljevlja	22.06.	1 rb
137.	Kolašin	22.06	1 tog
138.	Tuzi i Podgorica	25.06.	1 EDK i pretraga terena
139.	Andrijevica	27.06.	uništavanje 1 rb i pretraga terena
140.	Nikšić	27/28.06	predmeti KD
Mjesec jul			
141.	Podgorica	02.07.	1 rb i upaljač za rb
142.	Danilovgrad	02.07.	5 rb
143.	Andrijevica	03.07	2 rb
144.	Podgorica	04.07	1 rb
145.	Kotor i H. Novi	04.07	4 rb
146.	Podgorica	04.07	asistencija spec. pol. timu
147.	Kotor – Bigova	04.07	sredstva za FC
148.	Tuzi	05.07	1 rb
149.	Danilovgrad	06.07	sredstva za FC
150.	Bar	07.07	sredstva za FC
151.	Nikšić	10.07	1 rb
152.	Bar	10.07	2 tog
153.	Danilovgrad	11.07	5 mbm i 1 tog
154.	H. Novi	12.07	pretraga terena
155.	Nikšić	13.07	1 rb
156.	Tuzi	14.07	pretraga terena
157.	Bijelo Polje	14.07	1 rb
158.	Nikšić	15.07	1 rbr
159.	Bar	16.07	uništavanje 5 rb
160.	Ulcinj	17.07	300 kg eksploziva

161.	Budva	17.07		veća količina iz OB
162.	H. Novi	18.07		izviđanje lokacije
163.	Podgorica	19.07		8 rb
164.	Nikšić	19.07		6 šrb
165.	Bar	19.07		uništavanje 2 rb
166.	Cetinje	20.07		1 tog (200+kg)
167.	Kolašin	20.07		1 mbm
168.	Podgorica	21.07		predmeti KD
169.	Kotor – Tivat	21.07		predmeti KD
170.	H. Novi	22.07		1 rb
171.	B. Polje i Berane	24.07		3 rb
172.	Podgorica	24.07		predmeti KD
173.	H. Novi i Tivat	25.07		1 rb i 1 rrb
174.	Podgorica – Rogame	26.07		asistencija FC
175.	Kolašin – Gornje Lipovo	27.07		pretraga pećine
176.	Golubovci	27.07		predmeti KD
177.	Tivat-Kotor	28.07		sredstvqa za FC
178.	Plav -Nikšić	30.07.		izuzimanje rrb , pretraga terena,izuzimanje po akciji NUS
179.	Kotor	31.07.		1 rb
Mjesec avgust				
180.	Petrovac	01.08.		1 tog i pretraga podmorja
181.	Nikšić	01.08.		1 tromblonska mina
182.	Nikšić	02.08.		sredstva za FC
183.	Kotor	02.08.		1 rb
184.	Ulcinj	03.08.		1 tog, 1 rb
185.	Kolašin	03.08.		1 rb i pretraga terena
186.	Podgorica	04.08.		sredstva za FC
187.	Kolašin	06.08.		2 minobacacke mine
188.	Podgorica	07.08.		asistencija FC
189.	Herceg Novi	08.08.		pretraga terena i izuzimanje 1 rb
190.	Bar	09.08.		predmeti KD
191.	Podgorica	11.08.		1 rb i suzavac
192.	Andrijevica	14.08.		unistavanje 1 rb
193.	Nikšić	14.08.		predmeti KD
194.	Danilovgrad	16.08		predmeti KD
195.	Podgorica – Kuči	16.08		3 rb
196.	Podgorica – Rogame	17.08		vještačenje predmeta KD
197.	Berane	23.08.		predmeti KD
198.	Andrijevica	23.08.		1 rb
199.	Nikšić	25.08		predmeti KD
200.	Podgorica	28.08.		vještačenje predmeta KD
201.	Nikšić	29.08.		pretraga rijeke – 1 tog

202.	Cetinje	29.08.		pretraga terena – 1 tog
203.	Kolačin	30.08		1 rb
204.	Tuzi	31.08		1 os trm
Mjesec septembar				
205.	Danilovgrad	01.09		kredmeti KD
206.	Nikšić	01.09		kredmeti KD
207.	Berane	04.09		transport NUS-a za uništavanje
208.	Berane	05.09		transport NUS-a za uništavanje
209.	Podgorica – Rogame	06.09		obilazak radi adaptacije sa ITF
210.	Berane – Polica	06.09		obilazak radi uništavanja sa ITF
211.	Podgorica	08.09		prom školski
212.	Berane	09.09		1 tog i petraga terena
213.	Podgorica	13.09		vještačenje predmeta KD
214.	Podgorica	14.09		1 rb
215.	Ulcinj	18.09		predmeti KD
216.	Nikšić	18.09		1 tog
217.	B. Polje, Andrijevića	20.09		2 rb i 1 ttrm
218.	Podgorica	20.09		vještačenje sa FC
219.	Podgorica	22.09		2 brs
220.	Nikšić	23.09		predmeti KD
221.	Žabljak	23.09		predmeti KD
222.	Andrijevića i Nikšić	26.09		2 rb
223.	Podgorica	28.09		predmeti KD
224.	Bar	29.09		predmeti KD
225.	H. Novi	30.09		veća količina 150 kg
Mjesec oktobar				
226.	Berane i Andrijevića	01.10		2 rb
227.	Golubovci	02.10		razoružavanje rb (asistencija UP)
228.	Plužine	08.10		9 rb, 65kg eksploziva
229.	Podgorica	11.10		predmeti KD
230.	Berane i Nikšić	13.10.		2 rb i asistencija UP
231.	Herceg Novi	14.10		pretraga terena
232.	Herceg Novi	17.10		1 tog
233.	Cetinje i Nikšić	20.10		asistencija UP
234.	Podgorica	21.10		uništavanje 1 rb
235.	Plužine	23.10		sredstva za FC
236.	Pljevlja	23.10		1 rb
237.	Tivat i Nikšić	24.10		2 rb
238.	Podgorica	25.10		1 rb
239.	Tuzi	25.10		1 rb
240.	Berane	26.10		3 rb i 2 tog

241.	Podgorica	26.10		2 tog i inicijalna sredstva
242.	Podgorica	28.10		1 rb i municija
243.	Pljevlja	30.10		1 rb
244.	Nikšić	30.10		unistavanje 1 rb
245.	Podgorica	31.10		sredstva za FC
Mjesec novembar				
246.	Podgorica	01.11		vještačenje sa FC
247.	Kolašin	01.11		eksploziv
248.	Podgorica	04.11		predmeti KD
249.	Andrijevica	09.11		1 rb i pretraga terena
250.	Budva	09.11		5 električnih kapisli
251.	B. Polje	13.11		1 rb i pretraga terena
252.	Nikšić	14.11		700 kg eksploziva
253.	Danilovgrad	15.11		1 mbm
254.	Mojkovac	16.11		1 rb
255.	H. Novi	17.11		4 rb, 5 dk i više komada municije
256.	Andrijevica	19.11		2 rb
257.	H. Novi	22.11		preuzimanje ronilačke opreme
258.	Tivat	24.11		sredstva za FC i 1 rb
259.	Podgorica	26.11		pretraga terena (municija)
260.	Danilovgrad	27.11		1 rb pretraga terena
261.	Nikšić	30.11		1 rb
Mjesec decembar				
262.	Podgorica	01.12		vještačenje predmeta KD
263.	Podgorica	05.12		asistencija UP 1 rb
264.	Podgorica	07.12		vještačenje predmeta KD
265.	Zeta	12.12		1 rb
266.	Podgorica	14.12		asistencija UP
267.	Ljubljana - R. Slovenija	19-21.12		sastanak SEEMAC grupe
268.	Podgorica	26.12		vještačenje sa FC
269.	H. Novi i Ulcinj	28.12		pretraga podmorja i 1 tog
270.	Cetinje	29.12		1 tog
271.	Danilovgrad	30.12		eksploziv (TM500)